

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 9 febr. 1909, kl. 4 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

(1:a U. A.)

Ordinarie anslag.

Högsta domstolen.

1:o) I den till Riksdagen den 14 januari innevarande år aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t, under åberopande af statsrådsprotokollet öfver justitieärenden den 12 i samma månad uti punkt 1 under andra hufvudtiteln föreslagit Riksdagen dels att, under förutsättning att den särskildt aflåtna propositionen med förslag till lag angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar varder af Riksdagen bifallen, höja anslaget till högsta domstolen med löner till tre justitieråd, tillhoppa 39,000 kronor; dels ock att för åtnjutande af lön som justitieråd måtte beträffande justitieråd, som hädanefter utnämnes, stadgas det villkor, att med justitierådsämbete icke må förenas uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för bolag, verk, förening eller inrättning, som drifver bank- eller försäkringsrörelse eller hvars verksamhet eljest har hufvudsakligen

Anslag till tre nya justitierådsämbeten.

[1.]^{*)}

*) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

ekonomiskt syfte, ej heller befattning som tjänsteman i bolag, verk, förening eller inrättning, som ofvan sagts.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Ang. höjning
af aflöningen
till de vid
högsta dom-
stolen anställ-
da vaktmä-
stare.

[2.]

2:o) Kungl. Maj:t har under punkt 2 af andra hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att

dels godkänna i statsrådsprotokollet öfver justitieärenden den 12 januari 1909 intaget, af departementschefen tillstyrkt förslag till aflöningsstat för högsta domstolens vaktmästare äfvensom de villkor och bestämmelser, som af departementschefen föreslagits för åtnjutande af de i samma stat upptagna aflöningsförmåner,

dels förklara, ej mindre, att en hvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträder vaktmästarebefattning i högsta domstolen, skall vara pliktig att underkasta sig förberörda villkor och bestämmelser, än äfven att de förutvarande innehafvare af sådana befattningar, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i gällande lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels ock höja anslaget till högsta domstolen med det för genomförande af den föreslagna nya aflöningsstaten för domstolens vaktmästare erforderliga belopp 1,200 kronor.

Departementschefen har i detta ärende till statsrådsprotokollet anført följande:

»Hos högsta domstolen äro för närvarande anställda tre vaktmästare, hvilkas aflöningsförmåner jämlikt nådigt bref den 18 maj 1878 äro bestämda för förste vaktmästaren till lön 800 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor samt för en hvar af de bägge öfriga till lön 500 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor med rätt för dessa sistnämnde att därutöfver efter fem års tjänstgöring bekomma ett ålders-tillägg af 100 kronor. För åtnjutande af dessa löneförmåner gälla enligt nådig kungörelse den 12 juli 1878 enahanda bestämmelser och villkor, som enligt samma kungörelse stadgats för vaktmästarne i Kungl. Maj:ts kansli och hvilka sammanfalla med dem, som gälla för statsdepartementens personal i öfrigt.

Frågan om löneroglering för tjänstemän och betjante i Kungl. Maj:ts kansli skall visserligen under den närmaste framtiden upptagas till behandling. Att i afvaktan härå uppskjuta regleringen af de vid högsta domstolen anställda vaktmästarnes löneförmåner synes dock icke vara erforderligt eller ens, sedan domstolens ledamöter fått sina aflöningsförhållanden reglerade, fullt lämpligt. Härtill kommer, att till instundande Riksdag, i samband med öfriga förslag rörande organisationen af den tilltänkta regeringsrätten, läser komma att föreslås aflöning åt vaktmästare därstädes i enlighet med de grunder, som kommit till tillämpning inom de ämbetsverk, hvilkas löneförhållanden m. m. vid senaste båda riksdagar omreglerats. Med hänsyn till den afsedda likställigheten mellan högsta domstolen och regeringsrätten torde då ock vara på sin plats, att frågan om reglering af löneförhållandena för vaktmästarne i högsta domstolen samtidigt upptages till behandling.

Här föreligger sålunda ett fall, då en löneroglering synes böra och kunna ske utan lönerogleringskommittéus medverkan. Då tjänsteförhållandena för vaktmästarne i högsta domstolen äro i hufvudsak likartade med dem, som gälla för vaktmästarne i de redan reglerade ämbetsverken inom hufvudstaden, böra de förre tydligen komma i åtnjutande af samma löneförmåner som de senare. Någon nedsättning af deras antal kan desto mindre ifrågasättas, som göromålen efter senaste löneroglering icke obetydligt ökats, bland annat, dels till följd af den tid efter annan inträdda ökningen af justitierådens antal och dels därigenom att högsta domstolen numera vissa tider tjänstgör å tre afdelningar.

De villkor och bestämmelser, som fastställts för åtnjutande af de i de af Riksdagen redan godkända nya aflöningsstaterna upptagna aflöningsförmåner, böra naturligtvis i tillämpliga delar blifva gällande äfven för vaktmästarne i högsta domstolen, i händelse deras aflöningsförmåner omregleras efter enahanda grunder, som i nämnda lönestater blifvit tillämpade. Någon allmän föreskrift för vaktmästarne i högsta domstolen att minst 6 timmar hvarje söckendag vara å tjänsterummet tillstädes bör dock uppenbarligen icke ifrågakomma, utan synes det lämpligen kunna öfverlätas åt domstolen att efter eget bepröfvande afgöra, i hvad mån närvaro af vaktmästare å tjänsterummet bör påfordras utöfver den tid af 4 timmar dagligen utom å lördagar, då domstolens sessioner pågå. Härvid bör emellertid beaktas, att dessa vaktmästare, jämte uppvaktningen å tjänsterummet under pågående sessions-tid, icke obetydligt tagas i anspråk för handlingars afhämtning hos eller kringbärning till domstolens ledamöter.»

Utskottet har fäst sin uppmärksamhet vid, att enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag icke blifvit, såsom förutsättning för åtnjutande af högre löneförmåner, meddelad föreskrift om viss tid för vaktmästarne att vara tillstädes å ämbetslokalen. Utskottet har emellertid funnit detta förhållande påkalladt af det inom domstolen rådande arbetsättet.

Då utskottet icke haft något att erinra emot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

a) godkänna följande i statsrådprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 12 januari 1909 intagna aflöningsstat för högsta domstolens vaktmästare att tillämpas från och med år 1910:

	Kronor.			Summa	
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg		
1 förste vaktmästare.....	900	450	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kr.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
1 dito	700	350	150	1,200	
			Summa	3,900	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

b) godkänna följande i förenämnda statsrådsprotokoll intagna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner, nämligen

att vaktmästare i högsta domstolen skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som kan föranledas af möjligen inträdande förändring af domstolens arbetsätt eller eljest i allmänhet varda stadgad, samt i sådant

hänseende vara pliktig att, med bibehållande af den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål;

att med vaktmästarebefattning i högsta domstolen icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med sådan befattning ej heller må förenas anställning hos verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroy försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande anställning eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen såsom vaktmästare i högsta domstolen, chefen för justitiedepartementet finner anställningen eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, vederbörande vaktmästare verkligen tjänstgjort, men för den tid, han varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande eller enskilda angelägenheter eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till vaktmästare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, där vaktmästare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida det ej befinnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att, där förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af vaktmästarebefattning är i staten medgifven, tidpunkten för förhöjningen bestämes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt tjänsten, samt under iakttagande, att den högre aflönningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande befattningens innehafvare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att likväl vaktmästare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut; samt

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af vaktmästarebefattning, som därefter tillträdades, vid tillträdet till befattningen stadgad;

c) förklara ej mindre, att en hvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträder vaktmästarebefattning i högsta domstolen, skall vara pliktig att underkasta sig förberörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af sådana befattningar, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat för anledes af bestämmelserna i gällande lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem; samt

d) höja anslaget till högsta domstolen med det för genomförande af den föreslagna nya aflöningsstaten för domstolens vaktmästare erforderliga belopp 1,200 kronor.

3:o) Kungl. Maj:t har vidare under denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att

dels godkänna i statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 12 januari innevarande år intaget, af departementschefen tillstyrkt förslag till aflöningsstat för justitiekanslersämbetet äfvensom de villkor och bestämmelser, som af departementschefen föreslagits för åtnjutande af de i samma stat upptagna aflöningsförmåner,

dels förklara,

ej mindre, att en hvar, som med eller efter ingången af år 1910 tillträder befattning vid justitiekanslersämbetet, skall vara pliktig underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af befattningar vid ämbetsverket, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i gällande lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels ock höja det i riksstaten uppförda anslaget till justitiekanslersexpeditionen från 18,800 kronor med 9,600 kronor eller sålunda till 28,400 kronor.

Rörande denna fråga har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört följande:

Den 22 maj 1908 har löneregeringskommittén afgifvit underdånigt betänkande angående reglering af löneförhållanden m. m. vid justitiekanslersämbetet och sedan ämbetet den 27 augusti 1908 afgifvit inforordrat underdånigt utlåtande i ärendet, får jag nu för Eders Kungl. Maj:t framlägga förslag till ny lönestat för ifrågavarande ämbete.

Härvid må det i fråga om justitiekanslersämbetets organisation och ämbetsuppgifter till en början tillåtas mig erinra om vissa grundlagsbestämmelser, som afse detta ämbete.

Regeringsformen innehåller i § 27 den bestämmelsen, att Konungen må till justitiekansler nämna en lagfaren, skicklig och oväldig man,

*Ny lönestat
för justitie-
kanslers-
ämbetet.*

[3.]

*Nuvarande
organisation
och ämbets-
uppgifter.*

som i domarevärf varit nyttjad, och att honom, såsom Konungens högste ombudsman, åligger förnämligast att föra eller genom de under honom ställda fiskaler låta föra Konungens talan i mål, som röra allmän säkerhet och kronans rätt, samt att å Konungens vägnar hafva tillsyn öfver rättvisans handhafvande och i sådan egenskap beifra fel, som af domare och ämbetsmän blifva begångna.

I fråga om justitiekanslerns befattning med tryckfrihetsärenden stadgar tryckfrihetsförordningen i §§ 4 och 5, bland annat, att det åligger justitiekanslern att, så snart förbrytelse mot nämnda förordning blifvit hos honom anmäld af chefen för justitiedepartementet, låta genom tillförordnad aktor vid behörig domstol åtala förbrytelsen, och att det ankommer på justitiekanslerns ämbetsåtgärd och ansvar, att sådana mål varda lagligen handhafda. Dessutom har han att för egen del öfva tillbörlig uppsikt öfver tryckfrihetens lagliga bruk.

Instruktion.

Enligt den af Kungl. Maj:t den 29 november 1878 för justitiekanslersämbetet utfärdade, ännu gällande instruktion äger justitiekanslern ensam beslutanderätt i de till ämbetet hörande ärenden och biträdes vid dess förvaltande af en sekreterare och en registrator, hvarjämte amanuenser få antagas efter behof. Vid justitiekanslersexpeditionen är enligt stat anställd en ordinarie vaktmästare.

Justitiekanslern.

I afseende å justitiekanslerns ämbetsplikter stadgas i 3 § af instruktionen följande:

Justitiekanslern är Kungl. Maj:ts högste ombudsman och skall i denna egenskap hafva tillsyn däröfver, att alla lagar, författningar och instruktioner varda iakttagna och efterlefda samt att hvar och en i sitt ämbete fullgör sin skyldighet, och åligger det honom att föra eller genom de under honom ställda fiskaler låta föra Kungl. Maj:ts talan i mål, som röra allmän säkerhet och kronans rätt, samt beifra eller låta beifra fel, som begås af domare och ämbetsmän.

Justitiekanslern äger att, när han finner det nödigt, öfvervara högsta domstolens samt alla andra domstolars, kollegiers och ämbetsverks öfverläggningar, dock utan att yttra sin mening; och skall tillgång lämnas honom till alla domstolars, kollegiers och andra ämbetsverks protokoll och handlingar. Alla Kungl. Maj:ts ämbetsmän böra lämna justitiekanslern det lagliga biträde och de upplysningar, han af dem äskar; och det är honom tillåtet att vid förklarings och underrettelsers infordrande förelägga ämbetsmän till och med Konungens befallningshafvande samt underdomare viten till högst etthundra kronor,

hvilka, då de blifvit försutna, vederbörande hafva att på justitiekanslerns begäran uttaga.

Alla fiskaler samt ombudsmän, som hafva lika befattning med dem i ett eller annat afseende, åligger det att efterkomma och lyda hvad justitiekanslern å ämbetets vägnar befäller dem; viljande Kungl. Maj:t vid bortgifvande af sådana fiskalssysslor, som af Kungl. Maj:t tillsättas, inhämta justitiekanslerns yttrande om hvilken af de därvid i fråga varande kan till ett sådant ämbete vara skickligast.

Hvad angår fiskalssysslor, hvilka icke tillsättas af Kungl. Maj:t eller af justitiekanslern, bör, innan någon utnämnes till sådan syssla, justitiekanslerns utlåtande inhämtas af vederbörande, som bortgifva sådana tjänster; dock gäller detta icke hofrätternas fiskaler.

Justitiekanslern tillsätter stadsfiskaler och äger rättighet att på viss tid eller för alltid skilja från tjänsten den, som finnes hafva gjort sig därtill skyldig. Därifrån äro dock undantagna stadsfiskalerna i Stockholm. Justitiekanslern äger att till landsfiskalstjänsters bestridande förordna lämpliga personer och skilja dem från förordnandet, när sådant pröfvas skäligt, äfvensom att, där någon extra fiskals tillsättande finnes nödigt, förordna sådan.

Till justitiekanslerns ämbetsplikter hör vidare, enligt § 4 i instruktionen:

att på behörig ort utföra eller låta utföra de mål, Kungl. Maj:t öfverlämnar till hans handläggning, samt de åtal mot ämbetsmän och enskilda, som Kungl. Maj:t finner böra anställas, hvarom befallning meddelas genom utfärdad remiss eller utdrag af det inför Kungl. Maj:t förda protokoll; åliggande det justitiekanslern att själf föra talan i de mål, som hos Kungl. Maj:t omedelbarligen upptagas och utföras, äfvensom vid riks rätt, när den varder på hans begäran förordnad;

att afgifva underdåniga utlåtanden i mål och ärenden, i hvilka Kungl. Maj:t finner lämpligt höra justitiekanslern;

att, på sätt i nådiga kungörelsen den 16 maj 1827 och skrifvelsen den 8 december 1848 stadgas, besluta angående fullföljd af talan i kronan rörande rättegångar;

att, på sätt i tryckfrihetsförordningen stadgas, vaka öfver tryckfrihetens rätta bruk och åtala dem, som förbryta sig däremot;

att med uppmärksamhet följa alla oafgjorda kronobalansmål och tillse, att kronans rätt varder behörigen iakttagen; i hvilket afseende vederbörande myndigheter hafva att årligen inkomma till justitiekanslern med erforderliga upplysningar;

att på anmälan förordna särskild åklagare i krigsrättsmål af beskaffenhet, att deras utförande ej lämpligen kan anförtros åt väbel eller underofficer;

att mottaga af Hans Maj:t Konungen alla ansökningar, som lämnas i Hans Maj:ts egna händer, och ombesörja, att de varda ingifna å vederbörlig ort;

att, när det visat sig, att någon förordning genom tidens förändring kommit ur bruk, så att den ej vidare efterlefves, inkomma till Kungl. Maj:t med berättelse därom och förslag till rättelse;

att granska hofrätternas, kollegiers och Konungens befallningshafvandes årliga arbetsredogörelser, jämte de från andra ämbetsverk och myndigheter afgifna arbetsförteckningar, hvilka Kungl. Maj:t för sådant ändamål öfverlämnar till justitiekanslern, äfvensom de ägodelningsrättsdagböcker, fänglistor, arbetsredogörelser från fiskaler m. m., som enligt särskilda författningar inkomma till justitiekanslern; åliggande det stadsfiskalerna, med undantag af dem i Stockholm, att halfårsvis insända till justitiekanslern sina arbetsredogörelser, för förra halfåret före den 1 augusti samma år och för senare halfåret före den 1 februari påföljande året;

att hvarje år till Kungl. Maj:t ingifva:

a) förteckning å de af Kungl. Maj:t till justitiekanslerns handläggning öfverlämnade äldre och nyare oafgjorda mål med uppgift för hvart och ett om hvad därvid blifvit tillgjordt,

b) berättelse angående kronobalansmålen och hvad i afseende å dem förekommit,

c) berättelse om granskningen af hofrätternas, kollegiers och Konungens befallningshafvandes arbetsredogörelser, och

d) särskild förteckning öfver alla de af justitiekanslern under föregående året handlagda mål och ärenden af olika slag; samt slutligen

att jämväl i de fall, som ej finnas särskildt nämnda i instruktionen, ställa sig till efterrättelse hvad i lag och författningar med afseende å justitiekanslerns befattning och i öfrigt finnes föreskrifvet eller framdeles kan vara stadgadt.

I sistnämnda hänseende har af kommittén särskildt erinrats, bland annat,

att enligt instruktionen för kammarrätten den 14 november 1879 åtal för fel och försummelser i afseende å uppbörden, förvaltningen och redovisningen samt kontrollen och tillsynen beträffande medel och persedlar, för hvilka redogörelse ingår till kammarrättens revisionsafdel-

ning, skola, då de afse rikets hofrätter eller kollegier, statskontoret, armé- eller marinförvaltningen, af kammarrätten öfverlämnas till justitiekanslersämbetets handläggning, och

att enligt 30 kap. 7 § rättegångsbalken, sådan denna § lyder enligt lag den 14 juni 1901, i brottmål, som fullföljts i hofrätt eller blifvit dess pröfning underställt, allmän åklagare ej äger i annat hänseende än såvidt angår ansvars- eller ersättningsskyldighet för honom själf söka ändring i hofrättens utslag, där han ej tillika är målsägande, men att, därest justitiekanslern, på framställning af åklagaren eller eljest, finner sådana omständigheter vara för handen, att talan mot hofrättens utslag bör fullföljas, justitiekanslern äger därom förordna.

Jag tillåter mig i detta sammanhang fästa uppmärksamheten därá, att i den förnyade instruktion för kammarrätten, som utfärdats den 23 december 1908, intagits en föreskrift af enahanda innehåll, som ofvan angifvits.

Beträffande den justitiekanslern åliggande skyldigheten att granska inkommande arbetsredogörelser, fänglistor m. m. har af kommittén meddelats följande närmare upplysningar.

Granskningen af arbetsredogörelserna från rikets kollegier eller i deras ställe inrättade verk (arméförvaltningen, marinförvaltningen, kammarkollegium, statskontoret, kommerskollegium och kammarrätten) afser att följa och öfvervaka arbetets gång hos dessa ämbetsmyndigheter, för hvilket ändamål tabell årligen upprättas öfver de hos dem afgjorda och balanserade målen under senaste tioårsperiod. Särskildt tillses, att målens afgörande icke oskäligen uppskjutes; och pläga uppkommande anmärkningar rörande oafgjorda äldre mål under hand delgifvas vederbörande för rättelses vinnande.

Granskningen af arbetsredogörelserna från rikets hofrätter och krigshofrätten har liknande ändamål, och upprättas rörande hofrätterna årligen, förutom motsvarande tabeller öfver afgjorda och balanserade mål under senast förflutna tio år, jämväl särskilda tabeller, utvisande arbetets gång under det år, arbetsredogörelserna omfatta.

Vidkommande de från öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande inkommande arbetsredogörelserna afser deras granskning äfvenledes att följa och öfvervaka arbetets gång hos dessa myndigheter. Till möjliggörande däraf upprättas inom justitiekanslersexpeditionen, bland annat, *dels* särskilda sammandrag af samtliga arbetsredogörelserna för jämförande af den olika arbetsmängden hos ifrågavarande myndigheter icke allenast det år, arbetsredogörelserna afse, utan äfven senaste femårsperiod, och *dels* en tabell utvisande tiden, då de balanserade

målen inkommit, och i hvad mån balansen under det år, arbetsredogörelserna omfatta, ökats eller minskats hos ifrågavarande myndigheter. Nu omförmälda granskning plägar vanligen föranleda till aflåtandet af ett flertal skrivelser, hvarigenom de äldre balanserade målens afgörande påskyndas.

Kungl. Maj:t har hittills öfverlämnat till justitiekanslern för granskning arbetsredogörelser från lotsstyrelsen och domänstyrelsen. Granskningen af dessa arbetsredogörelser och af landtmäteristyrelsens arbetsredogörelse, hvilken, jämlikt föreskrift i styrelsens instruktion, insändes till justitiekanslern, åsyftar likaledes att tillse, att arbetet hos dessa myndigheter behörigen bedrifves.

Från advokatfiskalerna hos rikets hofrätter, kammarkollegium, kamrarrätten och marinförvaltningen samt från landtmäterifiskalen, landsfiskaler äfvensom samtliga stadsfiskaler, utom de i Stockholm, inkomma äfven arbetsredogörelser, hvilkas granskning har till syftsmål att följa och öfvervaka nämnda fiskalers verksamhet. Då de af hofrätternas advokatfiskaler afgifna arbetsredogörelser redovisa samtliga af dem anställda åtal, blir justitiekanslern sålunda i tillfälle att bilda sig ett ömdöme om domares och andra med dem likställda tjänstemäns förvaltning i allmänhet. Stadsfiskalernas arbetsredogörelser lämna i viss mån en öfversikt öfver rättsskipningen i brottmål inom städerna.

Vid granskningen af de, jämlikt nådiga kungörelsen den 9 november 1906 angående fångförteckningar och rapporter från fångelserna och tvångsarbetsanstalterna i riket, till justitiekanslern inkommande fånglistorna tillses hufvudsakligen, att de afkunnade utslagen och meddelade straffbesluten äro lagligen grundade, samt att de ådömda straffen blifva rätt verkställda. Denna granskning, som äfvenledes lämnar tillfälle att följa rättsskipningen i brottmål inom landet, föranleder åtskillig skriftväxling och understundom anställande af åtal. Sedan några år tillbaka upptagas i de från militärhäktena inkommande fånglistorna äfven de fångar, som af befälhafvare ålagts disciplinär bestraffning. Därigenom hafva dessa listors omfång och arbetet med deras granskning betydligt ökats.

Den inom justitiekanslersexpeditionen skeende granskning af ägodelningsrätters dagböcker afser tillsyn däröfver, att handläggningen af ägostyckningar, laga skiften, hemmansklyfningar och vissa andra landtmäteriförrättningar icke af ägodelningsrätterna eller domhafvandena oskäligen fördröjes, samt att inkomna handlingar varda till vederbörande inom föreskrifven tid återställda.

Granskningen af de från öfverståhållarämbetet och Konungens befallningshafvande inkommande förteckningar öfver ej slutbehandlade ärenden angående verkställighet af domstols utslag, hvarigenom frihetsstraff ådömts icke häktade personer, afser att tillse, att utslagen i rätt tid af vederbörande under- och öfverdomstolar afsändts till öfverståhållarämbetet eller Konungens befallningshafvande, äfvensom att sistnämnda myndigheter vidtaga åtgärder för utslagens bringande till verkställighet.

I fråga om den justitiekanslern åliggande tillsynen öfver rättvisans handhavande och öfver lagars och författningars efterlefnad är slutligen att märka, att denna tillsyn utöfvas, bland annat, genom årliga inspektionsresor. Dessa resor vara fem eller sex veckor hvarje år och omfatta i regel tre län årligen. Under resorna förrättas inspektion samt granskas diariet och handlingar hos läns- och stiftsstyrelser, rådhusrätter och magistrater, häradsrätter och domhafvande å landet, krigsrätter, lands- och stadsfiskaler samt vid fängelser och häkten.

Sekreteraren vid justitiekanslersämbetet åligger enligt instruktionen:

Sekreteraren.

att biträda vid utarbetandet af de från Kungl. Maj:t till justitiekanslern remitterade ärenden samt uppsätta de skrivelser, som däraf föranledas, äfvensom memorial i såväl dessa som andra ärenden, hvilka det tillkommer justitiekanslern att anmäla hos Kungl. Maj:t;

att uppsätta de förteckningar och berättelser, hvilka enligt instruktionen böra årligen ingifvas till Kungl. Maj:t;

att författa afgående bref och skrivelser i öfriga ärenden, som förekomma hos justitiekanslern;

att ansvara för arkivet, registratures ordnande och inbindning, registers författande, där sådant erfordras, med mera dylikt;

att hålla noggrann reda och förteckning på alla hos justitiekanslern anhängiga, ännu oafgjorda ärenden och vid hvarje månads slut aflämna uppgift på de infordrade svar och upplysningar, som uteblifvit, äfvensom att anmäla, där sådana handlingar, hvilka böra insändas till justitiekanslern, icke inkommit inom behörig tid;

att ombesörja rekvisition från statskontoret af de till justitiekanslern och hans expedition utgående löner och arvoden m. m.;

att kontrahera afgående memorial, bref och expeditioner; samt

att mellan amanuenserna fördela de göromål, som böra verkställas af dem.

Registratorn.

Registratorn tillhör hufvudsakligen:

att föra de hos justitiekanslern brukliga diarier äfvensom särskild lista eller matrikel öfver lands- och stadsfiskalerna i riket, däri anteckning bör ske angående meddelad tjänstledighet och dylikt;

att ombesörja expeditionen af afgående bref och skrivelser;

att såsom antagen redogörare uppbära och utdela löner och arfvoden, besörja uppköp för expeditionens räkning m. m. samt efter hvarje års slut aflämna redogörelse dels för löner och arfvoden, dels för expensmedlen;

att föra saköreslängd öfver de af justitiekanslern ålagda viten; samt

att biträda vid granskningen af fånglistor, arbetsförteckningar, redogörelser, dagböcker m. m.

Amanuenserna.

Amanuenserna biträda vid granskning af fånglistor, arbetsredogörelser och dylikt samt deltaga i öfrigt i förekommande göromål efter vederbörande förmäns föreskrifter.

Göromålets omfattning.

Till upplysning rörande antalet ärenden, som till justitiekanslersämbetet inkommit under en del år från den tidpunkt, då nuvarande aflöningsförmåner fastställdes för justitiekanslern och den vid hans expedition anställda ordinarie personal, har kommittén meddelat de uppgifter, som innefattas i följande tabeller:

År.	Kungl. Maj:ts remisser.	Från Hans Maj:ts Konungen öfverlämnade supplikmål.	Kronomål.	Angifvelser och anmälanden af myndigheter och enskilda för åtal samt inom justiekanslersämbetet gjorda anmärkingar.	Ärenden rörande lands- och stadsfiskaler.	Framställningar om fullföljande af underdåniga besvär i brottmål.	Öfriga af justiekanslersämbetet handlagda ärenden.	Summa.
1876	32	—	17	56	81	—	74	260
1877	28	—	22	62	78	—	78	268
1878	25	—	19	56	62	—	82	244
1883	29	—	24	46	80	—	126	305
1888	41	97	34	112	133	—	119	536
1893	44	106	22	73	167	—	100	512
1898	60	108	37	75	197	—	107	584
1903	61	171	35	113	213	47	129	769
1904	82	169	16	118	193	61	138	777
1905	64	152	21	106	187	48	125	703
1906	134	189	26	90	202	48	149	838
1907	92	119	25	140	225	49	173	823

I förestående tabell under 1 och 4 upptagna mål hafva föranledt åtal till följande antal.

År	Tryckfrihetsåtal.	Annat åtal.	Summa.	År	Tryckfrihetsåtal.	Annat åtal.	Summa.
År 1876	—	6	6	År 1898	3	8	11
> 1877	3	*)36	39	> 1903	1	7	8
> 1878	—	6	6	> 1904	2	12	14
> 1883	4	8	12	> 1905	4	2	6
> 1888	18	11	29	> 1906	12	6	18
> 1893	8	5	13	> 1907	4	8	12

*) Den höga siffran beror därpå, att dåvarande sundhetskollégium till åtal anmälde ett större antal apotekare.

För justitiekanslersämbetet gäller för närvarande följande lönestat:

Aflönings-
förhållanden.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
Justitiekanslern	6,000	2,000	8,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
Sekreteraren	3,000	1,500	4,500	
Registratorn	1,800	1,200	3,000	
1 vaktmästare	500	300	800	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
Till amanuenser, vikariatserättning, renskrifning m. m.	—	—	2,500	
Summa kronor	—	—	18,800	

Beloppet af den justitiekanslern nu tillkommande aflöning bestämdes vid 1876 års riksdag. Kungl. Maj:t hade föreslagit 9,000 kronor. Dåvarande chefen för justitiedepartementet hade i detta hänseende erinrat, att den till justitiekanslern då utgående lön utgjorde 7,000 kronor, men att, sedan Kungl. Maj:t beslutat för de äldsta revisionssekreterarna och hofrättsråden föreslå en aflöning, uppgående till lika stort belopp, hänsynen till förhållandet mellan dessa sistnämnda befattningar och justitiekanslerns ämbete syntes göra en förhöjning i justitiekanslerns löneförmåner nödvändig, äfven om densamma icke eljest påkallades däraf att lefnadsomkostnaderna i hög grad stegrats sedan den då utgående lönen bestämdes.

I skrifvelse den 11 maj 1876 anförde emellertid Riksdagen, att, då de med justitiekanslerns ämbete förenade göromål, om än viktiga, ej kunde anses vara af synnerligen ansträngande beskaffenhet, den af Kungl. Maj:t ifrågasatta tillökningen i aflöning syntes vara högre än nödvändigheten kräfde. Genom aflöningens förhöjning till 8,000 kronor, eller enahanda belopp, hvartill densamma under år 1875 med då utgående dyrtidstillägg uppgått, syntes det Riksdagen, att alla billiga anspråk kunde anses uppfyllda.

Enligt nådiga kungörelsen den 19 maj 1876 angående villkoren för åtnjutande af de från 1877 års början fastställda nya löneförmåner för, bland andra, justitiekanslern och rikets samtliga hofrätter utgå justitiekanslerns löneförmåner med iakttagande i tillämpliga delar af enahanda bestämmelser och villkor, som för hofrätternas ämbetsmän blifvit godkända.

Aflöningarna för justitiekanslersämbetets öfriga personal bestämdes vid 1878 års riksdag. Riksdagens beslut i detta hänseende skilde sig från Kungl. Maj:ts förslag däruti, att detta förslag för sekreteraren upptog lönen 500 kronor högre och att begynnelseaflöningen till registratorn var i Kungl. Maj:ts förslag annorlunda fördelad, nämligen i lön 2,000 och tjänstgöringspenningar 1,000 kronor.

I nådiga kungörelsen den 12 juli 1878 angående villkoren för åtnjutande af de från 1879 års början fastställda nya löneförmånerna för statsdepartementens, utom utrikesdepartementets, afdelningar af Kungl. Maj:ts kansli äfvensom för justitiekanslersexpeditionen m. fl. föreskrefs, att för åtnjutande af de nya löneförmånerna inom justitiekanslersexpeditionen skulle gälla i tillämpliga delar hvad som stadgades för de nämnda departementen.

Inkomst af sportler förekommer inom justitiekanslersexpeditionen för registratorn, dock endast i obetydlig mån. Enligt kommittén meddelad uppgift skall under åren 1903—1907 lösen för afskrifter och diariebevis efter afdrag för renskrifningskostnader hafva för registratorn medfört en inkomst af 15 à 25 kronor årligen.

Sportler.

Vid 1898 års riksdag väcktes inom Första Kammaren motion därom, att Riksdagen ville besluta, att den lön af 8,000 kronor, som justitieombudsmannen åtnjuter, skulle från och med år 1899 utgå med ett till 12,000 kronor höjdt belopp, samt, för den händelse Riksdagen skulle anse § 97 i regeringsformen därtill föranleda, att justitiekanslerns lön från samma tid skulle utgå med 9,000 kronor och hans tjänstgöringspenningar med 3,000 kronor.

Tidigare förslag att höja aflöningen till justitiekanslern.

Det åsyftade stadgandet i § 97 uti regeringsformen innehåller, att Riksdagens justitieombudsman skall, så länge han innehar ämbetet, i alla afseenden anses lika med Konungens justitiekansler.

I Andra Kammaren väcktes vid samma riksmöte en motion innefattande, bland annat, förslag därom, att justitieombudsmans- och justitiekanslersbefattningarna skulle från och med 1899 års ingång aflönas med 10,000 kronor årligen.

Motionären i Första Kammaren framhöll i sin motion, att Riksdagen i allmänhet vid bestämmandet af justitieombudsmannens lön låtit sig ledas af orden i § 97 af regeringsformen, att nämnda ämbetsman »skall i alla afseenden anses lika med Konungens justitiekansler», och alltså fastställt lönen till likhet med den sistnämndes. Så skedde redan vid 1809—1810 årens Riksdag, hvarvid statsutskottet, sedan konstitutions-

utskottet afböjt att därom utlåta sig, yttrade, att det »trott sig icke böra eller kunna föreslå mindre lönevillkor för justitieombudsmannen än hvad justitiekanslern åtnjuter».

Motionären i Andra kammaren afsåg ock med sitt förslag närmast justitieombudsmannen, men — såsom i motionen uttalas — »alldenstund justitieombudsmannen och justitiekanslern enligt grundlagen skola vara likställda», fick förslaget gälla båda dessa tjänstebefattningar.

I det utlåtande i ämnet, som statsutskottet afgaf vid 1898 års riksdag, vitsordade utskottet, att med föranledande af det nämnda stadgandet i § 97 i regeringsformen redan från det nya statsskickets början aflöningen för justitieombudsmannen och justitiekanslern varit bestämd till enahanda belopp.

Utskottet ansåg sig emellertid ej hafva skäl att tillstyrka förhöjning af justitieombudsmannens aflöning och vid sådant förhållande fann utskottet ej heller anledning förorda den ökning af justitiekanslerns aflöning, som i sammanhang med den ifrågasatta löneförhöjningen för justitieombudsmannen föreslagits endast på den grund, att dessa ämbetsmän enligt grundlagens stadgande skulle anses i allo lika.

Anslag till
ökadt arbets-
biträde åt
justitie-
kanslers-
ämbetet.

I anledning af det förslag, som föranledde lagen den 14 juni 1901 om ändring i vissa delar af rättegångsbalken och då det syntes vara att förutse, att den uppgift, som enligt samma lag skulle tillkomma justitiekanslern, komme att för honom medföra behof af ökad arbetsbiträde, anbefalldes justitiekanslersämbetet att afgifva underdånigt utlåtande angående det belopp, som kunde anses erforderligt för beredande af sådant ökad arbetsbiträde.

Den 4 januari 1901 afgafs det infortrade utlåtandet. Däri anfördes, att i den då befintliga lagbyrån undersökningar gjorts rörande de under femårsperioden 1891—1895 i högsta domstolen afgjorda brottmål, i hvilka underdåniga besvär fullföljts af allmän åklagare, och att dessa mål befunnits utgöra i medeltal omkring 97 om året. Justitiekanslersämbetet hade låtit genomgå de å nedre justitierevisionens registratorskontor förda diariier öfver besvär- och ansökningsmål för åren 1896—1900 och hade därvid befunnits, att antalet mål af ifrågavarande beskaffenhet, som af allmän åklagare fullföljts hos Kungl. Maj:t, under sistnämnda femårsperiod utgjort i medeltal omkring 95 om året.

Afven om, såsom i motiven till omförmälda lag förutsattes skolaske, antydan meddelades åklagarna, att hemställen hos justitiekanslern om talans fullföljande borde ske endast i sådant fall, där det med hänsyn till yppad ny bevisning eller af annan särskild orsak vore angeläget, att talan fullföljdes, antog dock justitiekanslersämbetet, att

antalet fall, då dylik hemställan blefve gjord hos justitiekanslern, åtminstone det första året efter lagens trädande i kraft komme att närma sig sistnämnda medeltalssiffra, 95. Däremot ansåg ämbetet sannolikt, att antalet därefter blefve förminskadt. Huru stor denna minskning kunde blifva, läte sig emellertid ej förutse; att antalet skulle minska med mera än hälften, vågade ämbetet ej antaga.

För att kunna bedöma, huruvida ett mål borde fullföljas i högsta instans, erfordrades, bland annat, en noggrann granskning af underdomstolens ofta vidlyftiga protokoll, de till hofrätten ingifna skrifterna och öfriga handlingar i målet. En sådan granskning af handlingarna uti ifrågavarande mål kunde ej medhinnas af justitiekanslern själf utan åsidosättande af öfriga honom åliggande göromål. Det ansågs därför blifva nödvändigt att i justitiekanslersexpeditionen anställa en särskild tjänsteman, hvilken skulle hafva att verkställa denna granskning och att därefter inför justitiekanslern föredraga målen i de delar, som erfordrades för bedömning af frågan, huruvida målen borde fullföljas eller icke, äfvensom att biträda vid författande af underdåniga besvär i de mål, som befunnos böra dragas under högsta domstolens pröfning.

Till en dylik befattning i justitiekanslersexpeditionen syntes det önskvärdt att erhålla en person, som tjänstgjort i hofrätt såsom fiskal och därunder förvärfvat vana vid brottmåls inläsande och föredragning. De ordinarie hofrättstjänstemännen vore emellertid därvid ej att påräkna. För att förmå någon af de extra ordinarie tjänstemännen, hvilka tjänstgjort såsom fiskaler, att mottaga förordnande i justitiekanslers-expeditionen, ansågs det blifva af nöden att erbjuda honom något högre löneförmåner än dem, han åtnjöte i hofrätten, och att inskränka förordnandet till viss kortare tid, ett halft eller ett helt år, efter hvars förlopp han kunde återgå till sin tjänstgöring i hofrätten. Under förmälan att de extra ordinarie hofrättstjänstemän, hvilka sålunda kunde komma i fråga, uppbure aflöning intill ett belopp af 3,500 kronor om året, ansåg justitiekanslersämbetet, att, på det en till den ifrågasatta tjänstgöringen fullt kvalificerad person skulle med säkerhet kunna påräknas, ett belopp af 4,000 kronor för det första året borde ställas till justitiekanslerns förfogande.

Till det nämnda beloppet borde emellertid läggas ett mindre belopp till bestridande af ökade renskrifningskostnader och skälig ersättning till den i justitiekanslersexpeditionen anställde amanuens, som af justitiekanslern förordnades att fullfölja de mål, i hvilka klagan funnes böra äga rum. Detta belopp ansågs tills vidare kunna bestämmas till 500 kronor om året.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 11 januari 1901 åberopade dåvarande chefen för justitiedepartementet hvad justitiekanslersämbetet anfört; och då, innan nödig erfarenhet vunnits angående omfattningen af de göromål, som på föreslaget sätt skulle tilldelas justitiekanslersämbetet, något ordinarie anslag ej syntes böra ifrågasättas, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, under förutsättning att propositionen med förslag till lag angående ändring i vissa delar af rättegångsbalken blefve af Riksdagen bifallen, till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet anvisa på extra stat för år 1902 ett belopp af 4,500 kronor.

Efter det framställning i sådant hänseende gjorts vid 1901 års riksmöte, meddelade Riksdagen i skrifvelse den 29 maj samma år, att, då de af Kungl. Maj:t föreslagna ändringar i rättegångsbalken, som skulle ålägga justitiekanslersämbetet det angifna ökade arbetet, bifallits af Riksdagen, denna ansett däraf följa, att i någon mån ökade arbetskrafter borde ställas till nämnda ämbetes förfogande. Med hänsyn till antalet af de mål, som, enligt hvad de gjorda beräkningarna gäfvade vid handen, sannolikt komme att af sådan anledning blifva föremål för ämbetets pröfning, syntes det Riksdagen emellertid, att det ökade arbetsbiträdet kunde vinnas för mindre kostnad för statsverket än den Kungl. Maj:t ifrågasatt, och höll Riksdagen före, att ett belopp af 3,500 kronor skulle därtill visa sig fullt tillräckligt. Framställningen hade därför på det sätt bifallits, att Riksdagen till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet på extra stat för år 1902 anvisat ett anslag af 3,500 kronor.

Samma belopp har på enahanda sätt anvisats för ett hvart af åren 1903—1909.

*Amanuens-
arfvoden.*

Enligt kommittén meddelad uppgift hafva för år 1907 de vid justitiekanslersexpeditionen anställda amanuenser fått uppbära:

en amanuens i arfvode 100 kronor i månaden samt	
en gratifikation af 250 kronor, tillhoppa	kronor 1,450
en amanuens i arfvode 75 kronor i månaden samt	
en gratifikation af 160 kronor, tillhoppa	» 1,060
de amanuenser, som biträdt med föredragning af besvärsmål, sammanlagdt	» 2,400

*Renskrif-
ningskostnad.*

Vid justitiekanslersämbetet finnes icke något ständigt biträde för ombesörjande af skrifgöromål och dylika sysslor. Renskrifningen verkställdes där tillförne af amanuenser, men sedan göromålen väsentligen ökats, har en renskrifverska från en af Stockholms renskrifningsbyråer

vidtalats att, mot en ersättning af 30 kronor i månaden, hvarje söcken- dag två timmar uppehålla sig i ämbetets lokal för att verkställa före- kommande renskrifning. Vissa dagar är hon icke under dessa två tim- mar helt och hållet sysselsatt med skrifning för ämbetets räkning och är då oförhindrad använda tiden till renskrifning för sin byrås räkning. Ibland inträffar åter, att så mycket renskrifningsarbete hopar sig, att det icke medhinnes på de två timmarna, i hvilket fall renskrifnings- byrån anlitas mot särskild godtgörelse.

Kommittén har i sitt betänkande, efter en jämförande framställning rörande förhållandet mellan justitiekanslern och justitieombudsmannen i afseende å deras ämbetsutöfning, härefter öfvergått till en redogörelse för vissa till kommittén öfverlämnade handlingar.

Härvid märkes till en början justitiekanslersämbetets underdåniga utlåtande den 25 oktober 1902, afgifvet med anledning af nådiga cirku- läret den 25 oktober 1901, hvarigenom ämbetsverk och myndigheter anbefallts att hvar för sin förvaltningsgren inkomma med utredning, huruvida, under angifven förutsättning, för tiden efter år 1902 ändringar i vederbörande lönestater kunde anses böra äga rum, därvid tillika borde komma under öfvervägande, huruvida genom förenklingar i för- valtningen tillfälle kunde beredas till indragning af tjänster, som genom de förändrade anordningarna kunde undvaras.

Uti detta utlåtande har erinrats, att justitiekanslern och de hos honom anställda ordinarie tjänstemän icke tillagts rätt till semester och att de därför måste för erhållande af ledighet lika lång tid, som andra tjänstemän åtnjuta semester, afstå från sina tjänstgöringspenningar under ledighetstiden.

Under återopande af lefnadskostnadernas stegring, påpekas i utlå- tandet jämväl, att göromålen i justitiekanslersexpeditionen väsentligen ökats. Åren 1871—1875 utgjorde de till justitiekanslern för underdånigt utlåtandes afgifvande inkomna kungl. remisser i medeltal omkring 21, under åren 1897—1901 däremot 50 om året. Öfriga diariesförda mål utgjorde åren 1871—1875 i medeltal omkring 276, men åren 1897—1901 omkring 422 om året. Därtill komme från Hans Maj:t Konungen till justitiekanslern öfverlämnade supplikärenden till ett antal af om- kring 120 om året. Rörande dessa sistnämnda ärendens antal under åren 1871—1875 kunde uppgift ej lämnas, enär de då ej diariesfördes.

Beträffande de brottmål, som enligt lagen den 14 juni 1901 ej finge fullföljas till högsta domstolen utan justitiekanslerns förordnande, uppgifves i utlåtandet, att från och med 1902 års början till den 1

Justitiekans-
lersämbetets
underdåniga
utlåtande den
25 oktober
1902.

oktober samma år från allmänna åklagare inkommit framställningar om underdånig talans fullföljande i 39 besvärsmål; i 14 af dessa hade justitiekanslern förordnat om talans fullföljande.

Vidkommande själfva löneregleringen anföres i utlåtandet, att det icke syntes oskäligt, att, såsom i Riksdagen jämväl varit ifrågasatt, justitiekanslern i aflöningshänseende blefve likställd med ledamöterna i högsta domstolen. Löneförmånerna för sekreteraren, registratorn och vaktmästaren vid justitiekanslersexpeditionen syntes böra bestämmas i öfverensstämmelse med hvad motsvarande tjänstemän och betjante i andra statens ämbetsverk kunde varda vid allmän lönereglering tillagdt, hvarvid jämväl frågan om rätt till semester utan afdrag å tjänstgöringspenningarna för bemälda sekreterare och registrator ansågs böra komma under öfvervägande. I sammanhang därmed erinras, att Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 9 februari 1858, med afseende å vikten och mångfalden af de ärenden, som förekomme till sekreterarens behandling, förklarar honom vara expeditionssekreterare i Kungl. Maj:ts kansli.

Beträffande det i staten för justitiekanslersexpeditionen upptagna belopp af 2,500 kronor till amanuenser m. m. upplystes, att detta belopp de senaste åren fördelats mellan två amanuenser och en extra vaktmästare. Beloppet ansågs böra i icke oväsentlig mån ökas med afseende å den betydliga tillökning i arbetet inom expeditionen, som ägt rum, sedan beloppet först fastställdes, äfvensom å nödvändigheten att för arbetets behöriga gång minst 2 amanuenser samtidigt funnes för tjänstgöring tillgängliga, samt med hänsyn därjämte till de stegrade lefnadskostnaderna.

Med det å extra stat från 1902 års början anvisade belopp å 3,500 kronor hade aflönats en nyantagen amanuens, som inläst och för justitiekanslern föredragit de besvärsmål, i hvilka allmänna åklagare gjort hemställan om underdånig talans fullföljande hos Kungl. Maj:t. Dessa mål hade, såsom redan nämnts, från årets början till den 1 oktober utgjort 39 stycken, och ehuru åtskilliga af dem varit af ganska vidlyftig beskaffenhet, hade de dock icke fullt upptagit den nyantagne amanuensens tid. I det ofvan omnämnda underdåniga utlåtandet den 4 januari 1901 hade justitiekanslersämbetet framhållit, att för ifrågasvarande besvärsmåls inläsande och föredragning erfordrades en särskildt för denna tjänstgöring kvalificerad amanuens. De därför i utlåtandet anförda skäl kvarstode fortfarande. Däremot ansågs det af Riksdagen för 1902 och 1903 å extra stat anvisade beloppet å 3,500 kronor om året ej behöfva helt och hållet tagas i anspråk för den nyantagne amanuensens aflönande, beroende därpå, att ifrågasvarande besvärsmåls

antal åtminstone dittills icke hindrat honom att ägna sig äfven åt annan tjänstgöring, ett förhållande, som sannolikt icke heller i den närmaste framtiden komme att förändras.

Då emellertid det i ordinarie staten till amanuenser m. m. upptagna belopp ansågs otillräckligt och behöfva icke obetydligt höjas, syntes det justitiekanslersämbetet, att det å extra stat uppförda anslaget å 3,500 kronor borde öfverföras på ordinarie stat och läggas till det redan befintliga anslaget å 2,500 kronor. Genom denna anordning skulle nödiga medel finnas att tillgå ej mindre till aflönande af den för ofvannämnda besvärsmåls beredande och föredragning anställde amanuens, hvilken då jämväl kunde biträda med andra göromål inom expeditionen, än äfven till erforderlig förbättring af öfriga i justitiekanslersexpeditionen tjänstgörande amanuensers aflöningsvillkor.

Enär, efter det de hos justitiekanslern anställda ordinarie tjänstemännens antal vid föregående lönereglering inskränkts till två, göromålen i justitiekanslersexpeditionen väsentligen ökats, ansågs uppenbart, att någon ytterligare indragning af tjänster inom expeditionen ej kunde äga rum.

Till kommittén hade vidare öfverlämnats en från justitiekanslersämbetet till chefen för justitiedepartementet den 12 oktober 1907 aflåten skrifvelse angående, bland annat, reglering af justitiekanslerns löneförmåner. Vid denna skrifvelse var fogad afskrift af en däri åberopad promemoria, som justitiekanslern aflämnat till justitiedepartementet.

Justitiekanslersämbetets skrifvelse den 12 oktober 1907 jämte en promemoria.

I skrifvelsen framhåller justitiekanslern, att hans löneförmåner understiga många honom underställda ämbetsmäns, däribland nära nog samtliga underdomares på landet. Då allmänheten vore benägen att bedöma ett ämbetes betydelse efter den aflöning, som består dess innehafvare, kunde det i längden blifva svårt för justitiekanslern att med nuvarande löneförmåner uppehålla den auktoritet och det inflytande på underlydande, som enligt författningarna skola tillkomma honom.

I promemorian erinras om det skäl, på grund hvaraf Riksdagen år 1876 satte justitiekanslerns aflöning till det nuvarande beloppet, 8,000 kronor, i stället för de af Kungl. Maj:t föreslagna 9,000. Detta skäl hade förlorat sin giltighet. Justitiekanslerns göromål hade nämligen ökats till den grad, att om dem numera ej kunde sägas, att de icke äro af synnerligen ansträngande beskaffenhet. De af justitiekanslern handlagda ärendena utgjorde under femårsperioden 1871—1875 i medeltal, de i »allmänna diariet» upptagna 276,4 och de i »kungl.

remissdiariet» 21,8. För perioden 1901—1905 gestaltade sig däremot medeltalssiffrorna sålunda:

allmänna diariet	466,8
kungl. remissdiariet	55,8
supplikdiariet	157,6
besväradiariet	50,5

Till målen i allmänna diariet hörde de rättegångar, i hvilka justitiekanslern hade att bevaka kronans rätt. Bland dem hade särskildt de s. k. vattenmålen ökats. På senare åren hade nämligen de i enskild ägo befintliga vattenfallen börjat begagnas och bebyggas; de allmänna ombuden vid vattensynerna erlade i regel vad mot underrättens utslag; med anledning däraf komme jämlikt 1827 års förordning vattenmålen nästan utan undantag under justitiekanslerns pröfning. I dessa mål, likasom i allmänhet i kronans öfriga rättegångar, gällde det att iakttaga och bevaka viktiga allmänna intressen, och målen vore både vidlyftiga och svåra samt toge mycken tid i anspråk.

De ärenden, hvilka från de särskilda statsdepartementen remitterades till justitiekanslern för utlåtandes afgifvande, hade mer än fördubblats. I dessa ärenden framställdes rätt ofta till justitiekanslern spörsmål, för hvilkas besvarande fordrades mycket arbete och eftertanke samt ej sällan åstadkommande af ytterligare utredning. Koncepten till dessa underdåniga utlåtanden uppsattes äfven egenhändigt af justitiekanslern, enär hjälp därtill i allmänhet ej kunde påräknas af sekreteraren, hvilken vore sysselsatt med granskning af arbetsredogörelserna från de centrala ämbetsverken och Konungens befallningshafvande, fänglistor och mera dylikt.

I supplikdiariet intoges de ärenden, hvilka af Hans Maj:t Konungen öfverlämnades till justitiekanslern. Dessa ärenden, hvilka tillförne voro fåtaliga och då ej diarietfördes, vore visserligen i regeln ej af synnerligen svår eller vidlyftig beskaffenhet, men de toge dock tid, enär suplikanterna ofta hänvisades att personligen söka justitiekanslern, som då tillhandaginge dem med råd och upplysningar samt skriftväxling i deras angelägenheter.

Från och med år 1902 hade justitiekanslern ålagts pröfva, huruvida allmän åklagare borde hos Kungl. Maj:t fullfölja talan i brottmål. Dessa mål, i hvilka justitiekanslern emellertid hade att påräkna hjälp af en för ändamålet anställd amanuens, hade äfven bidragit att öka göromålen.

Med hänsyn därtill att justitiekanslern icke vore tillförsäkrad rätt till semester, och i följd häraf nödgades att, för erhållande af motsvarande frihet från göromålen, begära tjänstledighet, hvarvid han ginge miste om sina tjänstgöringspenningar, kunde man således säga, att hans löneförmåner i verkligheten icke uppginge ens till 8,000 kronor.

I promemorian uttalas ock, att ingen annan ämbetsman i motsvarande ämbetsställning är så lågt aflönad som justitiekanslern. Med hänsyn såväl därtill som till de ökade göromålen och de stegrade lefnadskostnaderna måste en reglering af justitiekanslerns löneförmåner anses af behovet påkallad. Och på grund af hans ämbetsställning samt hans viktiga och numera mycket omfattande göromål syntes det kunna ifrågasättas, huruvida han icke borde i aflöningshänseende likställas med justitieråd.

I sitt ifrågavarande betänkande har löneregleringskommittén, hvad först angår frågan om justitiekanslerns ämbetsverksamhet, icke ifrågasatt annan förändring i de härutinnan nu gällande bestämmelser, än att kommittén på anförda skäl hemställt om utredning, huruvida ej äfven andra ämbetsverk än de, från hvilka nu arbetsredogörelser eller arbetsförteckningar öfverlämnas till justitiekanslern för granskning, må böra åläggas att till justitiekanslersämbetet aflämna antingen dylika redogörelser eller förteckningar eller åtminstone kortfattade relationer angående balanserade mål.

*Förslag
angående
granskning af
arbetsredo-
görelser.*

Nämnda framställning anmäldes af mig för Eders Kungl. Maj:t den 27 november 1908, och tillåter jag mig erinra, att Eders Kungl. Maj:t i anledning häraf täcktes förordna, att utredning i det af kommittén angifna hänseende skall genom de särskilda departementens försorg verkställas, hvarefter det skulle ankomma på vederbörande departementschefer att hvar för sitt departement anmäla detta ärende till den åtgärd, hvartill den blifvande utredningen kan gifva anledning.

*Departements-
chefen.*

I sammanhang härmed har kommittén jämväl i ett annat hänseende uttryckt ett särskildt önskemål. Under erinran om sina i delen I af kommitténs betänkanden gjorda uttalanden i fråga om behovet af en revision af gällande instruktionsbestämmelser för centrala ämbetsverk i syfte att åstadkomma förenkling och önskvärd likformighet, särskildt i hvad angår disciplinär domsrätt och forum för till domstol hänskjutna mål rörande tjänsteförseelser, anför kommittén, att intill dess en sådan revision kan anses böra vidtagas, det enligt kommitténs åsikt skulle

*Förslag
angående
revision af
instruktioner.*

vara synnerligen lämpligt, om, då till vederbörande statsdepartement från ämbetsverk eller myndighet inkommer instruktionsförslag, hvori finnas upptagna bestämmelser uti ofvan särskildt angifna afseenden, förslaget före dess pröfning hos Kungl. Maj:t blefve remitteradt till utlåtande af justitiekanslern i berörda delar. Han borde ju nämligen anses särskildt sakkunnig härutinnan, allrahelst som det redan är honom pålagdt såsom Konungens högste ombudsman att hafva tillsyn däröfver, att alla instruktioner varda iakttagna och efterlefda.

*Departements-
chefen.*

Jag delar kommitténs uppfattning rörande önskvärdheten af en allmän revision af de för de centrala ämbetsverken gällande instruktioner till vinnande af nödig likformighet i de af kommittén angifna hänseenden, och torde åtgärder för åstadkommande af en dylik revision snarast möjligt böra vidtagas. I afvaktan härpå synes emellertid lämpligt att, i enlighet med kommitténs förslag, före utfärdandet af nya eller ändrade instruktioner, däri fråga är om disciplinär domsrätt eller forum i mål rörande tjänsteförseelser, justitiekanslerns utlåtande i dessa delar inforas. Genom särskilda ämbetsskrifvelser den 10 december 1908 har jag ock bringat kommitténs ifrågavarande önskemål till öfriga departementscheferns kännedom.

*Förslag till
ny lönestat.*

Härefter öfvergår kommittén till frågan om de aflöningsförmåner å stat, som böra tillkomma den ordinarie personalen vid justitiekanslers-ämbetet, jämte vissa därmed sammanhängande frågor.

*Justitie-
kanslerns
aflöning.*

Med de kraf, som numera ställas och än vidare må böra ställas på innehafvaren af justitiekanslersbefattningen, har det synts kommittén, som om vid nu förestående lönereglering aflöningen till justitiekanslern bör sättas lika med hvad som anses skäligt för generaldirektörer i normalgrad. Och enär aflöningen för dessa blifvit vid löneregleringar, som af Riksdagen beslutats åren 1907 och 1908, bestämd till 11,000 kronor, däraf 7,000 i lön, 3,000 i tjänstgöringspenningar och 1,000 i ortstillägg, har kommittén ansett sig böra för justitiekanslern föreslå enahanda aflöning, på lika sätt fördelad.

*Den öfriga
ordinarie
personalen vid
justitie-
kanslers-
ämbetet.*

Hvad angår den öfriga ordinarie personalen vid justitiekanslers-ämbetet, har kommittén ej tänkt sig indragning af någon ordinarie tjänst därstädes. Men kommittén har härvid såsom sin bestämda uppfattning uttalat, att, därest aflöningen för sekreteraren och för registratorn varder förhöjd, på sätt och med de villkor kommittén före-

slår, och därest såsom en förutsättning därför jämväl stadgas den normalarbetstid å tjänsterummet, som är afsedd för flertalet centrala ämbetsverk, af bemälda sekreterare och registrator må kunna förväntas en väsentligt ökad arbetsprodukt och i följd däraf behovet af amanuenser väsentligen förminsкас.

Med erinran att enligt gällande instruktion det åligger sekreteraren att biträda vid utarbetandet af de från Kungl. Maj:t till justitiekanslern remitterade ärenden samt uppsätta de skrivelser, som däraf föranledas, äfvensom memorial i såväl dessa som andra ärenden, hvilka det tillkommer justitiekanslern att anmäla hos Kungl. Maj:t, har kommittén uti ifrågavarande afseende framhållit, att, huru än, af en eller annan anledning, arbetet hittills ansetts böra fördelas mellan tjänstemännen vid justitiekanslersexpeditionen, efter skedd löneroglering arbetet synes böra så ordnas, att justitiekanslern må erhålla kraftigt och värdefullt biträde af sekreteraren vid de utrednings- och uppsättningsgöromål, som föranledas af de från Kungl. Maj:t till justitiekanslern remitterade ärenden. Och då enligt den för statskontoret den 18 oktober 1907 utfärdade instruktion sekreteraren i nämnda verk kan åläggas föredragnings-skyldighet, har det synts kommittén, att i en blifvande ny instruktion för justitiekanslersämbetet en föreskrift bör intagas, på grund hvaraf sekreteraren må kunna åläggas att öfvertaga den föredragning inför justitiekanslern af brottmål, hvilken kräfvdes för bedömande, huruvida talan må böra fullföljas mot hofrätts utslag. Därigenom skulle inbesparas arfvode till en för sådan föredragning anställd särskild amanuens.

I samma instruktion bör enligt kommitténs åsikt äfven beträffande registratorn gifvas uttryck åt kravet på ökad tjänstgöringsskyldighet.

Till jämförelse i detta hänseende har kommittén erinrat om gällande bestämmelser för vissa andra myndigheter såsom, bland annat, att i instruktionen för försäkringsinspektionen den 31 december 1903 finnes stadgadt, att registratorn hos nämnda myndighet åligger, utöfver särskildt angifna göromål beträffande diariesöring, bearbetning af statistiskt material m. m., förrätta de göromål, hvilka inspektionen kan finna lämpligt att uppdraga åt honom.

Då sekreteraren, registratorn och vaktmästaren vid justitiekanslersämbetet, hvilka å nu gällande stat åtnjuta enahanda aflöningar, som vid 1870-talets lönerogleringar fastställdes för vederbörande normalgrader vid centrala ämbetsverk, vid nu förestående löneroglering enligt kommitténs åsikt böra bibehållas i motsvarande normalgrader, sådana de blifvit vid 1907 års riksdag fastställda för statskontoret och arméförvaltningen samt vid 1908 års riksdag för vissa andra ämbetsverk, har

kommittén beträffande ifrågavarande befattningar föreslagit följande aflöningar nämligen:

för sekreteraren lön 3,600 kronor, tjänstgöringspenningar 1,800 kronor, ortstillägg 400 kronor, tillhoppa 5,800 kronor, hvartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartera å 500 kronor, efter respektive 5 och 10 år;

för registratorn lön 2,200 kronor, tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, ortstillägg 300 kronor, tillhoppa 4,000 kronor, hvartill skulle kunna komma tre ålderstillägg till lönen, hvar och ett å 500 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 år;

samt för vaktmästaren lön 700 kronor, tjänstgöringspenningar 350 kronor, ortstillägg 150 kronor, tillhoppa 1,200 kronor, hvartill efter 5 år skulle kunna komma ett ålderstillägg till lönen å 100 kronor.

Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjöte fri bostad samt bränsle, skulle, så länge denna förmån kvarstode, ortstillägg ej utgå till honom äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

*Förutsättning
för den nya
aflönings-
staten.*

I öfverensstämmelse med de beslut, som fattats af 1907 års Riksdag i fråga om ny aflöningsstat för statskontoret och angående organisation af arméns centrala förvaltningsmyndighet samt af 1908 års Riksdag vid antagande af nya aflöningsstater för vissa andra ämbetsverk, har kommittén vidare hemställt, att såsom förutsättning för den blifvande nya aflöningsstaten måtte uppställas, att samtliga ordinarie tjänst innehafvare vid justitiekanslersämbetet skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.

*Aflönings-
villkor.*

Slutligen har kommittén ansett vid den blifvande nya staten böra i tillämpliga delar fästas enahanda aflöningsvillkor, som vid 1907 års riksdag antogos för statskontoret. I sådant hänseende skulle ock justitiekanslern samt sekreteraren och registratorn hos ämbetet få komma i åtnjutande af den semesterförmån, som tillkommer tjänstemän inom motsvarande lönegrader i statskontoret m. fl. ämbetsverk.

*Anslag till
amanuenser,
vikariatsersättning,
renskrifning
m. m.*

I afseende å anslaget till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning m. m. har kommittén erinrat, bland annat, om vissa af chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet den 13 mars 1908 gjorda uttalanden i fråga om reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium.

Chefen för finansdepartementet erinrade därvid, att rörande grunderna för aflöningen till de mera fast anställda amanuenserna inom de centrala ämbetsverken han utförligt uttalat sig vid föredragningen den 15 mars 1907 af frågan om ny löneroglering för statskontoret. Han hade därvid utgått från den uppfattning, att, under förutsättning af en tjänstgöring af den omfattning, lönerogleringskommittén syntes hafva förutsatt såsom den normala^{*)}, minimiarfvodet för amanuens i centralt ämbetsverk under vanliga förhållanden i allmänhet icke kunde beräknas lägre än 1,200 à 1,500 kronor för år räknadt med eventuell förhöjning i mån af visad flit och duglighet till 2,000 kronor om året.

I anseende härtill och med hänsyn till de arfvodesbelopp, som redan då utgick till amanuenserna i kammarkollegium, ansåg departementschefen det belopp, som vid kammarkollegii nya organisation erfordrades för aflöning åt amanuenser, icke böra beräknas lägre än kommittén föreslagit, motsvarande i medeltal 1,800 kronor för dem hvar. Departementschefen erinrade jämväl, att vid berörda tillfälle den 15 mars 1907 han i sammanhang med behandlingen af hithörande spörsmål uttalat den mening, att fast anställd amanuens i centralt ämbetsverk äfven borde tillerkännas rätt att vid sjukdom, ej öfverskridande viss tid, samt vid förordnande å ordinarie tjänst under den ordinarie innehafvarens semester eller tjänstledighet såsom regel bibehålla en del af amanuensarfvodet, hvilken lämpligen syntes böra bestämmas till två tredjedelar, äfvensom att dylik amanuens borde beredas tillfälle att, i den mån förhållandena inom vederbörande ämbetsverk sådant tilläte, årligen erhålla någon tids ledighet, förslagsvis beräknad till 2 à 3 veckor, utan skyldighet att afstå någon del af arfvodet. Departementschefen hade därjämte vid samma tillfälle såsom önskvärdt framhållit, att, då amanuens med fast arfvode för sjukdom eller eljest åtnjöte ledighet eller förordnades att uppehålla ordinarie befattning, annan extra ordinarie tjänsteman, där lämplig sådan funnes att tillgå, förordnades att bestrida amanuensbefattningen mot den aflöning, hvilken inom verket ansåges böra utgöra begynnelsearfvode för sådan befattning, som vore i fråga. Detta hade, enligt hvad departementschefen tillkännagaf, tillämpats vid beräklandet af det belopp, som vid den nya organisationen af kammarkollegium skulle erfordras för tillgodoseende af nyssberörda ändamål.

Den ståndpunkt, chefen för finansdepartementet i förenämnda hänseenden intagit i fråga om statskontoret och kammarkollegium, har han

*) Fyra timmars arbete hvarje söckendag, förekommande hemarbete inberäknadt.

vidhållit vid afgifvande af förslag angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarrätten.

Beträffande ifrågavarande anslag har kommittén vidare anfört följande.

Amanuenser.

Såsom redan blifvit uttaladt, hade kommittén den uppfattningen, att, därest aflöningarna för sekreteraren och registratorn vid justitiekanslersexpeditionen blefve förhöjda, på sätt och med de villkor kommittén föreslagit, och därest såsom en förutsättning därför jämväl stadgades den normalarbetstid å tjänsterummet, som är afsedd för flertalet centrala ämbetsverk, af bemälda sekreterare och registrator kunde förväntas en väsentligt ökad arbetsprodukt och i följd däraf behovet af amanuenser väsentligen förminska.

Kommittén hade jämväl uttryckt den mening, att i den nya instruktion, som efter löneregleringen torde komma att utfärdas för justitiekanslersämbetet, en föreskrift syntes böra intagas, på grund hvaraf sekreteraren kunde åläggas att öfvertaga den föredragning inför justitiekanslern af brottmål, hvilken kräfvades för bedömande, huruvida talan må böra fullföljas mot hofrätts utslag.

Godkändes kommitténs uppfattning i nu antydda hänseenden, måste antalet amanuenser vid justitiekanslersexpeditionen med all säkerhet kunna begränsas till två.

Visserligen mötte svårighet att nu afgöra, huruvida under ofvanberörda förutsättningar städse kunde för två amanuenser förefinnas sysselsättning till den omfattning, att arfvode borde till hvar och en af dem utgå i öfverensstämmelse med hvad redan blifvit och än vidare kunde blifva bestämdt för normal tjänstgöring vid centrala ämbetsverk och statsdepartement. Men då kommittén ansåge sig böra utgå från det antagandet, att göromålen för de biträdande tjänstemännen, ordinarie och extra, vid justitiekanslersexpeditionen komme att ökas såväl beträffande granskningen af arbetsredogörelser m. m. från vederbörande ämbetsverk och myndigheter som ock beträffande utrednings- och uppsättningsarbeten, särskildt i följd af kungl. remisser, hade kommittén funnit sig böra vid beräklandet af det anslag, hvarifrån arfvoden till amanuenser vid justitiekanslersexpeditionen skola utgå, ställa beräkningen i sistnämnda hänseende efter de grunder, som chefen för finansdepartementet följt beträffande kammarkollegium och kammarrätten. Kommittén hade därför i sin kalkyl upptagit arfvoden för två amanuenser vid justitiekanslersexpeditionen efter ett medeltal af 1,800 kronor för hvar.

Med erinran att kommittén i sitt förslag till aflöningsvillkor för den ordinarie personalen vid justitiekanslersämbetet utgått från den förutsättning, att justitiekanslern samt hos honom anställda sekreterare och registrator böra få komma i åtnjutande af den semesterförmån, som tillkommer tjänstemän inom motsvarande lönegrader i statskontoret m. fl. ämbetsverk, samt att justitiekanslern och sekreteraren sålunda skulle få åtnjuta semester hvardera under en och en half månad samt registratorn under en månad, har kommittén framhållit, att för dessa semesterledigheter likasom för den tid, beräknad till 1 ½ månad årligen, då justitiekanslern befinner sig på inspektionsresor, erfordras vikariatsersättningar, motsvarande de vederbörande tjänstemän tillkommande tjänstgöringspenningar. I detta hänseende har af kommittén beräknats ett sammanlagdt belopp af 1,100 kronor. Då vidare vid afgifvandet af de för 1908 års Riksdag framlagda förslagen till reglering af löneförhållanden m. m. vid kammarkollegium och kammarrätten, för uppehållande af amanuensbefattning under sjukdom och semester samt då amanuens förordnats att bestrida ordinarie tjänst under innehafvares semester eller tjänstledighet, beräknats omkring 450 kronor för hvarje amanuens, har kommittén ansett, att med tillämpning häraf skulle i sådant hänseende vid justitiekanslersexpeditionen kunna beräknas 900 kronor.

Vikariats-
ersättning.

Under framhållande att vid justitiekanslersexpeditionen, såsom förut är nämndt, icke erfordras något fast anställt biträde för renskrifning, har kommittén med ledning af erhållna uppgifter för renskrifning för justitiekanslersämbetets räkning beräknat ett belopp per år af 500 kronor.

Renskrif-
ningskostnad.

Slutligen har, i betraktande däraf att vid justitiekanslersämbetet finnes allenast en ordinarie vaktmästare, ansetts böra till gratifikation åt extra vaktmästare beräknas ett belopp af 300 kronor.

Extra vakt-
mästare.

På grund häraf har kommittén hemställt, att i blifvande stat för justitiekanslersämbetet måtte uppföras ett anslag af 6,400 kronor till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m.

Kommittén afslutar sitt betänkande med en jämförelse mellan den för justitiekanslersämbetet nu gällande lönestaten samt den af kommittén föreslagna. Om, framhåller kommittén, till slutsiffran å den nu

Jämförelse
med nu gäl-
lande lönestat.

gällande staten.....	kronor 18,800: —
lägges dels det belopp af.....	„ 3,500: —
som alltifrån år 1902 på extra stat utgått till ökadt arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet, dels ock utbetaldt dyrtidstillägg för år 1907.....	„ 80: —
skulle alltså anslagsbeloppen på ordinarie och extra stat för år utgöra tillhopa	kronor 22,380: —.

Då afsedt vore, att vid tillämpning af kommitténs förslag hittillsvarande anslag till justitiekanslersämbetet på extra stat ej vidare skulle utgå, skulle den af kommittén föreslagna statens slutsumma, 28,400 kronor, med allenast 6,020 kronor komma att öfverstiga summan af ofvanstående särskilda anslagsbelopp på ordinarie och extra stat.

Vid denna beräkning hade emellertid ej hänsyn tagits till ålderstillägg, hvilka fortfarande såsom hittills skulle utgå af andra hufvudtitelns gemensamma anslag till ålderstillägg.

I detta hänseende har kommittén emellertid erinrat, att ålderstilläggen till sekreteraren och vaktmästaren vid justitiekanslersämbetet skulle blifva desamma som hittills, men att registratorn såsom tjänsteman i första normalgraden skulle enligt den nya staten erhålla efter femton år ett ytterligare (tredje) ålderstillägg.

I sitt öfver kommitténs förslag afgifna utlåtande har justitiekanslern, med förmälan att han såsom ledamot af kommittén deltagit i alla dess beslut utom i fråga om bestämmandet af egna löneförmåner, i sistnämnda hänseende åberopat hvad han anført i underdåniga utlåtandet den 25 oktober 1902 och i skrifvelsen till chefen för justitiedepartementet den 12 oktober 1907 jämte den därvid fogade promemoria. Visserligen hade senaste Riksdag fastställt justitieombudsmannens löneförmåner till 11,000 kronor eller 2,000 kronor mindre än hvad justitieråden åtnjuta. Härvid borde dock uppmärksammas, att för justitieråden redan fastställts och för justitiekanslern af kommittén föreslagits den föreskrift, att de ej finge emottaga vissa uppdrag, såsom exempelvis ordförande- eller ledamotskap i bolagsstyrelser, under det att Riksdagen icke uppställt någon motsvarande föreskrift för justitieombudsmannen, hvilken således vore oförhindrad innehafva dylika, i allmänhet inbringande uppdrag.

I sammanhang härmed har justitiekanslern, med åberopande af 97 § regeringsformen, hemställt, att när på grund af senaste Riksdags beslut justitieombudsmannens löneförmåner från och med den 1 januari 1909 utgå med det förhöjda beloppet 11,000 kronor, men det måste

anses inkonstitutionellt, att Kungl. Maj:ts förtroendeman, justitiekanslern, är i något hänseende sämre ställd än Riksdagens förtroendeman, justitieombudsmannen, samt redan från det nya statsskicket början aflöningen till dessa båda ämbetsmän varit bestämd till enahanda belopp, framställning måtte göras hos Riksdagen att till lönefyllnad för justitiekanslern för år 1909 på extra stat anvisa ett belopp af 3,000 kronor.

Slutligen har justitiekanslern meddelat, att hos ämbetet anställda sekreteraren Ernst Gustaf Fredrik Björklund, hvilken är född den 14 mars 1846, och registratorn Johan Oskar Theodor von Engeström, hvilken är född den 20 december 1844, båda förklarar, att de, som icke vilja afstå från sin rätt att med pension afgå vid uppnådda 65 lefnadsår, hafva för afsikt att icke ingå på den af kommittén föreslagna nya lönestaten. Då kommitténs förslag således icke torde kunna, hvad dessa två tjänstemän angår, genomföras förr än respektive 1911 och 1910, har justitiekanslern hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att justitiekanslern skall äga att under denna öfvergångstid till upphållande af göromålen hos justitiekanslersämbetet använda det belopp, hvarmed dessa tjänstemäns aflöningsförmåner enligt den nya staten öfverskjuta deras nuvarande löneförmåner.

Mot hvad kommittén, utan meningsskiljaktighet, sålunda hemställt i fråga om aflöningsförhållandena m. m. vid justitiekanslersämbetet finner jag i hufvudsak ingenting att erinra, utan biträder i allt väsentligt kommitténs förslag.

*Departements-
chefen.*

Att, såsom af justitiekanslern ifrågasatts, i aflöningshänseende likställa honom med justitieråd synes mig desto mindre böra ifrågakomma, som senaste Riksdag, med afslag å väckt motion om justitieombudsmannens likställande i nämnda hänseende med justitieråd, bestämt dennes aflöning till 11,000 kronor, och någon anledning icke torde föreligga att nu afvika från den hittills tillämpade likställigheten mellan justitiekanslern och justitieombudsmannen i afseende å löneförmåner. Vål är sant, att vid den sålunda beslutade höjningen af justitieombudsmannens aflöning icke fästats något sådant villkor rörande förbud att emottaga vissa uppdrag, som faststälts för justitieråden och af kommittén föreslagits jämväl för justitiekanslern, men denna olikhet i villkoren för löneförmånernas åtnjutande läser icke innefatta giltigt skäl att för justitiekanslern föreslå högre aflöning.

Hvad angår kommitténs förslag att i en blifvande ny instruktion för justitiekanslersämbetet en föreskrift bör intagas, på grund hvaraf sekreteraren må kunna åläggas att öfvertaga den föredragning inför justitiekanslern, som föranledes af lagen den 14 juni 1901 angående

ändring i vissa delar af rättegångsbalken, finner jag nämnda förslag icke gifva anledning till annan erinran, än att en dylik anordning naturligtvis icke bör utgöra hinder för justitiekanslern att i särskilda fall uppdraga åt någon amanuens att i sekreterarens ställe fullgöra sådan föredragning. Ärenden af detta slag kräfva ju alltid skyndsamt handläggning. Den tid, som för målens beredande till föredragning står till buds, är ofta synnerligen knapp. Särskildt om flera dylika mål samtidigt inkomma eller fråga är om mål af vidlyftigare eller eljest af mer invecklad beskaffenhet, synes det mig därför antagligt, att det stundom kan blifva erforderligt att anlita särskild föredragande, hvilken kan mera odeladt ägna sig åt arbetet att till föredragning bereda ifrågasvarande mål. Någon höjning af anslaget till amanuenser m. m. utöfver hvad kommittén hemställt har jag emellertid icke af denna anledning ansett mig böra föreslå.

Mot den af kommittén för beviljande af de föreslagna nya aflöningsförmånerna angifna förutsättning, att samtliga ordinarie tjänstnehafvare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag, har jag, hvad angår sekreteraren och registratorn, ingen anmärkning att framställa. Jag erinrar härvid, att enligt Eders Kungl. Maj:ts den 23 oktober 1908 meddelade beslut den dagliga arbetstiden å tjänsterummet för dessa liksom för flertalet andra tjänstemän, tillhörande ämbetsverk med ännu oreglerade aflöningsförhållanden, från och med den 1 november samma år utgör 5 timmar. Redan i sammanhang med sistberörda ärende hade jag anledning att underställa Eders Kungl. Maj:ts pröfning frågan, huruvida justitiekanslern bör i förevarande afseende fullt likställas med öfriga ordinarie tjänstnehafvare i justitiekanslersämbetet. Jag erinrade därvid, att med hänsyn till arten af justitiekanslerns ämbetsverksamhet honom åliggande arbete i tjänsten, äfven där så icke af sakens natur påkallas, ofta nog torde med större fördel kunna utföras utom tjänsterummet. Meddelades föreskrift om viss daglig arbetstid å tjänsterummet jämväl för justitiekanslern, borde det icke anses ligga utom hans befogenhet att efter sitt bepröfvande för egen del inskränka nämnda arbetstid. I hvarje fall syntes det emellertid lämpligt, att nämnda föreskrift, i hvad justitiekanslern anginge, erhöle sådan affattning, att dennes befogenhet härutiinnan uttryckligen erkändes. Jag hemställde därför, att för justitiekanslern den dagliga arbetstiden å tjänsterummet skulle vara densamma som för sekreteraren och registratorn, i den mån ej justitiekanslern funne honom åliggande arbete kunna med större fördel utföras utom tjänste-

rummet; och tillåter jag mig erinra, att Kungl. Maj:ts beslut innefattade bifall till nämnda hemställan, i öfverensstämmelse hvarmed föreskrift i angifna hänseende meddelats i nådigt bref till justitiekanslersämbetet ofvannämnda den 23 oktober.

Af enahanda skäl, som till stöd för nyssberörda undantagsbestämelse af mig åberopats, anser jag liknande föreskrift böra meddelas i en blifvande ny instruktion för justitiekanslersämbetet och att således, hvad justitiekanslern angår, skyldighet att minst 6 timmar hvarje söcken-dag vara å tjänsterummet tillstädes icke bör stadgas såsom en ovillkorlig förutsättning för åtnjutande af de nu föreslagna höjda aflöningsförmånerna.

Slutligen tillåter jag mig att i afseende å den af kommittén angifna kostnadsberäkningen påpeka, att, enligt hvad jag inhämtat, för år 1908 till justitiekanslern och öfrigt vid justitiekanslersämbetet anställd personal utbetalts extra lönetillägg till belopp af sammanlagdt 1,800 kronor. Under förutsättning att extra lönetillägg för år 1909 kommer att beviljas efter i hufvudsak enahanda grunder som under nästföregående år, skulle alltså det belopp, hvarmed den af kommittén föreslagna lönestaten öfverstiger summan af de för närvarande för justitiekanslersämbetet å ordinarie och extra stat utgående anslagsbelopp icke uppgå till mera än 4,300 kronor.

För att härefter öfvergå till de särskilda framställningar, justitiekanslern gjort uti sitt öfver kommitténs betänkande afgifna utlåtande, har jag visserligen ansett mig böra biträda kommitténs förslag, enligt hvilket i den blifvande nya aflöningsstaten för justitiekanslersämbetet justitiekanslerns aflöning upptagits till samma belopp, som af senaste Riksdag bestänts för justitieombudsmannen. Däraf följer emellertid icke, att jag jämväl anser mig böra biträda justitiekanslerns hemställan om utverkande åt honom af ett särskildt lönetillägg för innevarande år, mot-svarande skillnaden mellan hans och justitieombudsmannens nuvarande aflöningsförmåner. Jag medgifver villigt, att olikheten i afseende å aflöningsförmåner för detta år innebär en oegentlighet, men jag kan ej finna, att denna oegentlighet är af annat slag eller större än den, som till följd af lönereglerngarnas endast successiva framskridande gör sig gällande äfven å andra områden. I händelse justitiekanslern jämväl för år 1909 kommer i åtnjutande af extra lönetillägg efter samma grunder som under år 1908, skulle för öfrigt skillnaden mellan hans och justitieombudsmannens aflöning åtminstone delvis utjämnas.

Hvad slutligen angår justitiekanslerns förslag, att i händelse nuvarande innehafvarne af sekreterare- och registratorsbefattningarna vid justitiekanslersämbetet, såsom de uppgifvit vara sin afsikt, icke ingå på den blifvande nya aflöningsstaten, justitiekanslern skulle äga att under den sålunda uppkommande öfvergångstiden till uppehållande af göromålen hos ämbetet använda det belopp, hvarmed dessa tjänstemäns aflöningsförmåner enligt den nya staten öfverskjuta deras nuvarande löneförmåner, så synes det mig lämpligare, att dessa öfverskottsmedel i vanlig ordning tillgodoföras andra hufvudtitelus allmänna besparingar, hvarefter det må bero på Kungl. Maj:ts pröfning i hvarje särskildt fall, om eller i hvad mån motsvarande belopp må för angifna ändamål ställas till justitiekanslersämbetets förfogande.

Under återopande af hvad jag sålunda anfört, tillåter jag mig framlägga följande förslag till aflöningsstat för justitiekanslersämbetet, att tillämpas från och med år 1910:

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
Justitiekanslern	7,000	3,000	1,000	11,000	
Sekreteraren	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
Registratorn	2,200	1,500	300	4,000	
Vaktmästaren	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
Till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m.	—	—	—	6,400	
Summa	—	—	—	28,000	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

För åtnjutande af de sålunda föreslagna aflöningsförmånerna torde, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad kommittén hemställt, böra stadgas följande villkor och bestämmelser nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning vid justitiekanslersämbetet skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af ämbetsverket eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål;

att med ordinarie befattning vid justitiekanslersämbetet icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning i nämnda ämbetsverk ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår justitiekanslern, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, justitiekanslern uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller vaktmästare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman eller vaktmästare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida det ej befinnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall eller när det erfordras för beredande af semester, registratorn skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla sekreterarbefattningen, densamma, mot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, justitiekanslern och sekreteraren hvardera under en och en half månad samt registratorn under en månad;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens

ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Vidare torde, jämväl i öfverensstämmelse med kommitténs förslag, föreskrift böra meddelas dels därom att enhvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträder befattning i justitiekanslersämbetet, skall vara skyldig att underkasta sig nu omförmälda villkor och bestämmelser, dels ock därom att de förutvarande innehafvare af befattningar vid ämbetsverket, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola vara bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.»

Emot hvad Kungl. Maj:t i detta ärende föreslagit har utskottet icke haft något att erinra.

Hvad beträffar frågan om den tid, ordinarie tjänsteinnehafvare skola vara skyldiga att vara tillstädes å tjänsterummet har departementschefen till ofvannämnda statsrådsprotokoll i fråga om justitiekanslerens dagliga arbetstid uttalat den mening, att för denne ämbetsman icke bör, såsom ovillkorlig förutsättning för åtnjutande af de höjda aflöningsförmånerna, stadgas skyldighet att minst 6 timmar hvarje söckendag vara å tjänsterummet tillstädes. Utskottet anser emellertid, att, i öfverensstämmelse med hvad vid de under senaste åren beslutade löneregleringar iakttagits, en allmän bestämmelse om vistelse å tjänsterummet bör uppställas såsom förutsättning för Riksdagens godkännande af den nu föreslagna aflöningsstaten. Med den uppfattning i afseende å ifrågavarande bestämmelses innebörd, som af Riksdagen uttalats, torde en sådan bestämmelse icke lägga hinder i vägen för justitiekanslern att vara frånvarande från tjänsterummet i den mån han finner honom åliggande arbete kunna med större fördel utföras utom detsamma.

Utskottets yttrande.

Utskottet får sålunda hemställa,

att Riksdagen må

a) godkänna följande aflöningsstat för justitiekanslersämbetet att tillämpas från och med år 1910:

	K r o n o r.			
	Lön.	Tjänstgörings- penningar.	Ortstillägg.	Summa.
Justitiekanslern	7,000	3,000	1,000	11,000
Sekreteraren	3,600	1,800	400	5,800
Registratorn	2,200	1,500	300	4,000
Vaktmästaren	700	350	150	1,200
Till amanuenser, vika- riatsersättningar, ren- skrifning m. m.	—	—	—	6,400
Summa	—	—	—	28,400

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.

Ann. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

b) besluta, att under ofvanstående aflöningsstat skall införas följande bestämmelse:

»Denna lönestat träder i kraft den 1 januari 1910 under förutsättning att Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstinnehafvare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.»

c) godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning vid justitiekanslersämbetet skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af ämbetsverket eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den af-

löning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål;

att med ordinarie befattning vid justitiekanslersämbetet icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning i nämnda ämbetsverk ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår justitiekanslern, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, justitiekanslern uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller vaktmästare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

Statsutskottets Utlåtande N:o 3.

att, därest tjänsteman eller vaktmästare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida det ej befinnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall eller när det erfordras för beredande af semester, registratorn skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla sekreterarbefattningen, densamma, mot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen:

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, justitiekanslern och sekreteraren hvardera under en och en half månad samt registratorn under en månad;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgad; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

d) förklara,

ej mindre, att enhvar, som med eller efter ingången af år 1910 tillträder befattning vid justitiekanslersämbetet, skall vara pliktig underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af befattningar vid ämbetsverket, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

e) höja det i riksstaten uppförda anslaget till justitiekanslersexpeditionen från 18,800 kronor med 9,600 kronor eller sålunda till 28,400 kronor.

Svea hofrätt med därunder lydande justitiestat.

*Höjning af
anslaget till
Svea hofrätt
med därunder
lydande
justitiestat.*

[4.]

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afvaktan på den proposition angående ny löneroglering för rikets hofrätter, som Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, i det för Svea hofrätt med därunder lydande justitiestat uppförda ordinarie anslag måtte beräknas en förhöjning af 89,050 kronor och anslaget i dess helhet sålunda beräknas till 787,837 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat.

*Höjning af
anslaget till
Göta hofrätt
med därunder
lydande
justitiestat.*

[5.]

5:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att i afvaktan på den proposition angående ny löneroglering för rikets hofrätter, som Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, i det för Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat uppförda ordinarie anslag måtte beräknas en förhöjning af 45,850 kronor och anslaget i dess helhet sålunda beräknas till 528,763 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Hofrätten öfver Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat.

*Höjning af
anslaget till
hofrätten
öfver Skåne
och Blekinge
med därunder
lydande
justitiestat.*

[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att i afvaktan på den proposition angående ny löneroglering för rikets hofrätter, som Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, i det för hofrätten öfver Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat uppförda ordinarie anslag måtte beräknas en förhöjning af 16,250 kronor och anslaget i dess helhet sålunda beräknas till 227,463 kronor.

Utskottet kommer att framdeles under riksdagen yttra sig öfver denna framställning; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Öfriga ordinarie anslag.

7:o) Beträffande öfriga ordinarie anslag, som för innevarande år finnas å andra hufvudtiteln uppförda, har Kungl. Maj:t icke föreslagit någon annan ändring, än att förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., nu utgörande 112,004 kronor, måtte för jämnande af hufvudtitelns slutsumma höjas med 86 kronor eller sålunda till 112,090 kronor.

Ang. öfriga
ordinarie
anslag.
[7.]

Utskottet hemställer,

att samtliga å andra hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag, som här ofvan icke blifvit omförmälda, må för år 1910 fastställas till samma belopp, som i innevarande års riksstat, dock att i anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. må få göras den jämkning, som till jämnande af hufvudtitelns slutsumma kan erfordras.

Extra anslag.

8:o) Kungl. Maj:t har vidare under denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att, under förutsättning att den särskildt aflåtna propositionen med förslag till lag angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar varder af Riksdagen bifallen, för beredande af aflöning till tre nya justitieråd för tiden från och med den 1 april 1909 till årets slut å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 29,250 kronor.

Högsta dom-
stolen.
[8.]

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

aumäla.

9:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att för fortsatt uppehållande af lagberedningens verksamhet å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 50,000 kronor.

Lagberednin-
gen.
[9.]

Uti en inom Andra Kamraren väckt till statsutskottet hänvisad motion n:o 120, har herr *C. Lindhagen* hemställt, att Riksdagen ville, med beaktande af i motionen åberopade synpunkter, bevilja det under

andra hufvudtiteln i statsverkspropositionen begärda anslag till nya lagberedningen men afslå anslaget till en särskild processkommission.

Öfver denna motion kommer utskottet att i sammanhang med frågan om beviljande af anslag till en processkommission yttra sig; och får utskottet nu, i anledning af hvad Kungl. Maj:t föreslagit, tillstyrka

att Riksdagen må, i enlighet med hvad under en följd af år ägt rum, för fortsatt uppehållande af lagberedningens verksamhet å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 50,000 kronor.

Anslag till en
processkom-
mission.
[10.]

10:o) Kungl. Maj:t har uti punkt 10:o) af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att till bestridande af kostnaderna för en processkommission, afsedd att verkställa omarbetning af rättegångsbalken och därtill hörande författningar, på extra stat för år 1910 bevilja 50,000 kronor.

För detta ärendes behandling kommer utskottet att sammanträda med lagutskottet; och kommer det sammansatta utskottet att framdeles däröfver afgifva utlåtande, hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

Straffregistret.
[11.]

11:o) Med tillstyrkande af bifall till Kungl. Maj:ts uti punkt 11:o) af denna hufvudtitel gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må för bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för amanuenser, renskrifning m. m. vid justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

Arfvode åt
en andre
ledamot å
justitiede-
partementets
afdelning för
lagärenden.
[12.]

12:o) Kungl. Maj:t har under denna hufvudtitel vidare föreslagit Riksdagen att för aflönande af en andre ledamot å justitiedepartementets afdelning för lagärenden å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 7,500 kronor, däraf 2,500 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar.

I detta ärende har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anfört följande:

»Från och med innevarande år är å justitiedepartementets afdelning för lagärenden tillsvidare förordnad en andre ledamot, för hvars

aflönande senaste Riksdag å extra stat för år 1909 anvisat ett belopp af 7,500 kronor. I fråga om åtnjutande af denna aflöning, däraf 2,500 kronor anses motsvara tjänstgöringspenningar, gäller enligt Riksdagens beslut hvad för byråchefen för lagärenden är i enahanda afseende stadgadt. Den nye ledamoten å departementets lagafdelning är sålunda skyldig att, så länge förordnandet fortfar, frånträda den lön, han innehar å annat ämbetsverks stat.»

Då, enligt hvad departementschefen vidare meddelat, detta anslag är behöfligt jämväl för år 1910, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för aflönande af en andre ledamot å justitiedepartementets afdelning för lagärenden anvisa ett belopp af 7,500 kronor, däraf 2,500 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar;

13:o) Uti punkt 13 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för beredande af tillfällig löneförbättring åt ordinarie och konstituerade revisionssekreterare med åt enhvar af 8 ordinarie revisionssekreterare 1,100 kronor och åt enhvar af 6 konstituerade revisionssekreterare 1,700 kronor, af hvilka belopp 500 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar, å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 19,000 kronor.

*Aflönings-
tillägg åt ordi-
narie och kon-
stituerade
revisionssekre-
terare.
[13.]*

Rörande denna fråga har departementschefen till statsrådsprotokollet yttrat följande:

»Vid föredragning inför Eders Kungl. Maj:t den 13 januari 1908 af frågor angående regleringen af andra hufvudtitelns stat erinrade jag beträffande nedre justitierevisionen, bland annat, att frågan om reglering af löneförhållandena för nedre revisionens ämbets- och tjänstemän ännu icke kunnat af löneregeringskommittén upptagas till behandling, beroende därpå, att denna fråga på det närmaste sammanhänge med frågan om inrättande af den tilltänkta regeringsrätten och de förändringar i afseende å högsta domstolens sammansättning och arbetsmaterial, som däraf tilläfsventyrs kunde föränledas. Innan sistnämnda frågor vunnit sin lösning, kunde därför någon slutlig reglering af löneförhållandena i nedre revisionen icke lämpligen ifrågasättas. Af särskilda skäl ansåg jag emellertid, hvad revisionssekreterarne anginge, oundgängligen nödvändigt, att i afvaktan på den blifvande slutliga löneregeringen en tillfällig sådan af väsentlig art ofördröjligen blefve vidtagen.

Beträffande de skäl, hvarpå denna min uppfattning grundades, tillåter jag mig hänvisa till mitt anförande till statsrådsprotokollet ofvanberörda den 13 januari.

Med anledning af den framställning om beredande af tillfällig löneförbättring åt ordinarie och konstituerade revisionssekreterare, som på grund häraf gjordes till Riksdagen, anvisade sedermera Riksdagen å extra stat för år 1909 ett belopp af 19,000 kronor. Här af afsågs att bereda tillfällig ökning i aflöningen för nämnda år åt enhvar af 8 ordinarie revisionssekreterare med 1,100 kronor och åt enhvar af 6 konstituerade revisionssekreterare med 1,700 kronor. Af dessa belopp skulle 500 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar.

Därest de till vidare grundlagsenlig behandling hvilande förslagen om inrättande af en regeringsrätt och ett lagråd jämte öfriga därmed sammanhängande författningsförslag varda under instundande riksdag slutligen godkända, bortfaller det hinder, som hittills mött för en definitiv reglering af löneförhållandena vid nedre justitierevisionen, och torde frågan härom snarast möjligt därefter böra öfverlämnas till löneregleringskommitténs behandling.

Klart är emellertid, att äfven i gynnsammaste fall förslag till ny lönestat för nedre revisionen icke kan komma att framläggas tidigare än till 1910 års Riksdag och sålunda träda i kraft först med 1911 års ingång. Här af framgår, att enahanda belopp, som anvisats för beredande af tillfällig löneförbättring åt ordinarie och konstituerade revisionssekreterare under år 1909, erfordras jämväl för år 1910.»

Utskottet, som ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer alltså,

att Riksdagen må för beredande af tillfällig löneförbättring åt ordinarie och konstituerade revisionssekreterare med åt enhvar af 8 ordinarie revisionssekreterare 1,100 kronor och åt enhvar af 6 konstituerade revisionssekreterare 1,700 kronor, af hvilka belopp 500 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar, å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 19,000 kronor.

*Aflönings-
tillägg åt tre
amanuenser
i nedre rev-
sionen.*

14:o) Kungl. Maj:t har under denna hufvudtitel vidare föreslagit Riksdagen att för beredande af tillfällig förhöjning af de i aflöningsstaten för nedre justitierevisionen till enhvar af tre amanuenser upptagna

[14.]

tjänstgöringspenningar, 1,500 kronor, till 1,800 kronor å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 900 kronor.

Beträffande denna framställning har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anfört följande:

»Till senaste Riksdag gjordes af Eders Kungl. Maj:t framställning om tillfällig förhöjning af de i aflöningsstaten för nedre justitierevisionen till enhvar af tre amanuenser upptagna tjänstgöringspenningar, 1,500 kronor, till 2,100 kronor.

Ifrågavarande amanuenser äga tjänstgöringsskyldighet som protokollssekreterare. På grund af en under år 1905 dem meddelad löneförhöjning hafva de ansetts icke kunna komma i åtnjutande af dyrtidstillägg eller extra lönetillägg.

Riksdagen ansåg emellertid dessa tre amanuensers tjänstgöringsskyldighet icke vara af den art, att densamma borde föranleda den sålunda föreslagna aflöningsförhöjningen, detta så mycket mindre, som flere af de såsom tillförordnade protokollssekreterare tjänstgörande amanuenserna, efter hvad Riksdagen inhämtat, samtidigt innehade annan ordinarie statstjänst. Emellertid syntes någon förhöjning med hänsyn till den å alla områden inträffade allmänna prisstegringen böra ske, och ansåg Riksdagen densamma lämpligen böra bestämmas till 300 kronor för hvarje här ifrågavarande amanuens. På grund häraf anvisade Riksdagen för beredande af tillfällig förhöjning af dessa amanuensers tjänstgöringspenningar till 1,800 kronor på extra stat för år 1909 ett belopp af 900 kronor.»

Då de skäl, som föranledt nämnda löneförhöjning, fortfarande äga lika giltighet, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för beredande af tillfällig förhöjning af de i aflöningsstaten för nedre justitierevisionen till enhvar af tre amanuenser upptagna tjänstgöringspenningar, 1,500 kronor, till 1,800 kronor å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 900 kronor.

15:o) Kungl. Maj:t har under denna hufvudtitel vidare föreslagit Riksdagen att till aflönande af dels 6 tillförordnade revisionssekreterare, däraf 3 från och med den 1 april 1909, dels ock 6 amanuenser i nedre justitierevisionen, däraf 3 likaledes från och med den 1 april 1909, å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 78,075 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis af tillgängliga medel utbetala hvad enligt ofvan angifna grunder häraf belöper för år 1909.

*Förstärkning
af nedre justitierevisionens
arbetskrafter.*

[15.]

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

*Biträde i nedre
revisionens re-
gistrators-
kontor.*
[16.]

16:o) Med tillstyrkande af bifall till Kungl. Maj:ts uti punkt 16 af denna hufvudtitel gjorda framställning, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till aflönande af ett biträde å nedre justitierevisionens registratorskontor å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 2,700 kronor.

*En extra divi-
sion i Svea
hofrätt.*
[17.]

17:o) Kungl. Maj:t har vidare under denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att för fortsatt uppehållande från den 1 september 1909 af en extra division i Svea hofrätt för behandling af instämnda och vädjade mål å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 32,700 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1909 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad af nämnda belopp belöper på tiden från den 1 september till årets slut.

I detta ärende har departementschefen till statsrådsprotokollet anført följande:

»Vid Svea hofrätt har, såsom bekant, alltsedan den 1 september 1904 en extra division varit i verksamhet, hvilken uteslutande handlägger vädjade och instämnda mål.

För fortsatt uppehållande af denna division från den 1 september 1908 beviljade senaste Riksdag å extra stat ett belopp af 32,700 kronor. Här af afsågos 25,000 kronor till arfvoden åt fem adjungerade ledamöter med 5,000 kronor åt dem hvar samt 5,000 kronor åt två personer, hvilka kunde blifva af hofrätten förordnade att å den extra divisionen tjänstgöra i egenskap af notarier, därvid för hvardera beräknades ett arvode af 2,100 kronor jämte renskrifningspenningar 400 kronor. Af återstående beloppet afsågos 2,400 kronor till gratifikationier åt extra ordinarie tjänstemän samt 300 kronor till erforderligt vaktmästarebiträde.

I sitt den 16 juli 1908 afgifna underdåniga betänkande angående reglering af löneförhållanden m. m. vid rikets hofrätter har löne-regleringskommittén utan meningsskiljaktighet funnit ifrågakvarande division fortfarande vara för hofrätten behöflig, men å andra sidan ansett något bestämdt omdöme ännu icke kunna uttalas, huruvida detta behof kan antagas blifva så stadigvarande, att divisionen bör uppföras å ordinarie

stat. Till denna fråga anhåller jag att framdeles få närmare återkomma i sammanhang med redogörelse för kommitténs ifrågavarande betänkande i öfrigt. Redan nu vill jag emellertid hafva uttalat, att jag ansluter mig till kommitténs uppfattning såväl angående den fortsatta behöfligheten af denna division som att medel till uppehållande af densammas verksamhet fortfarande såsom hittills böra äskas å extra stat.

Hvad angår det belopp, som för nämnda ändamål må anses erforderligt, kunde väl i fråga om tiden efter den 1 januari 1910, då ny lönestat för hofrätten kan antagas hafva trädt i kraft, någon jämkning ifrågasättas i nuvarande anslagsbelopp. Särskildt gäller detta i fråga om aflöningen till uppehållande af notarietjänstgöringen å divisionen. Då det emellertid synes ovisst, om någon förändring i afseende å denna tjänstgöring, i öfverensstämmelse med hvad kommittén i fråga om notarietjänstgöringen å hofrättens ordinarie divisioner föreslagit, lämpligen kan genomföras redan vid nämnda tidpunkt och i allt fall den jämkning i anslagsbeloppet, som möjligen skulle kunna ifrågakomma, endast kunde blifva af mindre väsentlig betydelse, anser jag ifrågavarande anslag böra för nästkommande arbetsår i dess helhet eller för tiden till den 1 september 1910 uppföras till oförändradt belopp.»

Utskottet, som ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer,

att Riksdagen må för fortsatt uppehållande från den 1 september 1909 af en extra division i Svea hofrätt för behandling af instämnda och väddjade mål å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 32,700 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1909 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad af nämnda belopp belöper på tiden från den 1 september till årets slut.

18:o) Uti punkt 18 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militära ledamöter å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 3,250 kronor.

Krigs-
hofrätten.
[18.]

Rörande detta ärende har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört följande:

»Sedan nästlidna Riksdag afslagit Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny strafflag för krigsmakten m. m. under uttalande, bland annat, att det, för vinnande af ett tillfredsställande resultat, enligt Riks-

dagens uppfattning, vore nödvändigt, att arbetet med reformering af krigslagstiftningen i främsta rummet inriktades på genomförande af en mera betryggande domstolsorganisation och på ett öfverseende af de stadganden, som därmed stå i samband, har frågan om en reform af den militära domstolsorganisationen och den militära rättegångsordningen upptagits till behandling inom justitiedepartementet.

Arbetet härmed har emellertid ännu icke fortskridit så långt, att förslag i ämnet kan föreläggas instundande Riksdag.

Vid sådant förhållande torde till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militära ledamöter böra äskas enahanda belopp, som för innevarande och flera föregående år därtill anslagits.»

Med tillstyrkande af bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militära ledamöter å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 3,250 kronor.

Nybyggnader
m. m. vid
länsfängelset
i Växjö.
[19.]

19:o) Under denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t vidare föreslagit Riksdagen medgifva att till nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar, måtte af köpeskillingen för det försålda centralfängelset i Göteborg få användas ett belopp af 114,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel förskottsvis utanordna hvad häraf redan före köpeskillingens erläggande kan befinnas erforderligt.

Rörande denna framställning, har departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet anfört följande:

»Sedan med hänsyn till det år efter år minskade antalet kvinnliga gemensamhetsfångar, som förvaras å centralfängelset i Göteborg, jämte anstaltens ur fångvårdssynpunkt olämpliga läge fråga uppkommit om indragning och försäljning af nämnda fängelse, inkom fångvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 10 mars 1908 med förslag i nämnda hänseende, därvid styrelsen till nådig pröfning öfverlämnade ett under förutsättning af Kungl. Maj:ts bifall ingånget köpeaftal rörande försäljning af fängelset i fråga till Göteborgs stad.

Efter det infordrade underdåniga utlåtanden i ärendet afgifvits af öfverintendentensämbetet beträffande det öfverenskomna försäljningspriset, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt af justitiekanslersämbetet, i hvad angår kronans rätt till den tomt,

hvarå fängelsebyggnaderna äro belägna, anmälde jag detta ärende inför Eders Kungl. Maj:t den 2 oktober 1908.

Jag anförde därvid, bland annat, följande:

»Enligt hvad af den i ärendet förebragta utredning framgår, tillkom denna, å tomten n:o 22 i Göteborgs stads 12:te rote vid Gullbergsbrogatan belägna anstalt ursprungligen, efter förordnande år 1735, såsom ett staden Göteborgs rasp- och spinnhus för »vanartiga och okynniga människor och lättingar så af man- som kvinnokönet». Under tidernas lopp öfvergick anstalten till att blifva en kronans korrektionsinrättning. Sedan anstalten enligt nådigt bref den 20 november 1866 under benämningen »straffängelse» tagits i bruk uteslutande för kvinnor, dömda till straffarbete, hade densamma, som då ägde plats för 100 fångar i gemensamma sofsalar och var försedd med sex dagceller, under en följd af år full användning, i det att medeltalet fångar vissa år uppgick till 95 och ännu år 1890 utgjorde 75.

Till följd af cellstraffets vidsträcktare användning enligt 1892 års verkställighetslag började gemensamhetsfångarnas antal därefter ganska hastigt minskas. Då nattceller under år 1895 vid fängelset inrättades, ansågs af sådan anledning möjligt att inskränka dessas antal till 60. Snart visade det sig, att äfven detta antal var mer än tillräckligt, såsom framgår af följande af fängvårdsstyrelsen meddelade uppgift öfver medeltalet fångar vid anstalten under nedannämnda år nämligen:

år 1897	44
,, 1898	42
,, 1899	42
,, 1900	40
,, 1901	39
,, 1902	38
,, 1903	35
,, 1904	33
,, 1905	29
,, 1906	23
,, 1907	20.

Etter hvad jag inhämtat, utgör antalet fångar för närvarande 18.

Att för detta ringa fångantal upprätthålla en särskild anstalt kan, såsom fängvårdsstyrelsen framhåller, icke vara förenligt med god hushållning; och har fängvårdsstyrelsen i afseende härå särskildt påpekat, att aflöningarna åt de vid fängelset anställda befattningshafvandena, med inberäkning af beklädnadsersättning, vedanslag och hyresersättning, uppgå till ej mindre än 8,900 kronor, oafsedt ålderstillägg. Härtill

kommer, att fängelset ligger inklämdt invid en samling fabriksanläggningar, hvilkas omedelbara grannskap af lätt insedda skäl är olämpligt. Särskildt hafva upprepade eldsvådettillbud förekommit i fabriksbyggnader, hvilka gränsa alldeles intill fängelsets område.

Med anledning af dessa förhållanden har fängvårdsstyrelsen ansett sig böra ingå i förhandlingar i ändamål att afyttra fängelseanläggningen. Härvid har måst särskildt tagas i betraktande, att den tomt, som för anläggningen disponeras, enligt hvad af utredningen framgår, är belägen å jord, som af kronan donerats till Göteborgs stad.

Då i följd häraf uppenbarligen allenast till staden en öfverlåtelse af fängelseanläggningen på förmånliga villkor kan ske, har fängvårdsstyrelsen hänvänt sig till stadens drätselkammare med framställning i ämnet. Efter genom sakkunniga verkställd besiktning och värdering af de till fängelset hörande byggnader och områden, därvid hänsyn tagits, bland annat, därtill att fängvården allenast innehar dispositionsrätten till tomten, har mellan styrelsen och drätselkammaren ingåtts ett skrifvelsen bilagdt, af stadsfullmäktige i Göteborg den 26 mars 1907 godkänt köpekontrakt, hvarigenom styrelsen förklarar sig till staden öfverlåta den kronan tillkommande rätt till ifrågavarande tomt samt äganderätten till de därå uppförda byggnader. Köpeskillingen är enligt värderingsmännens förslag bestämd till 134,000 kronor och skall erläggas vid tillträdet, som sker å af Kungl. Maj:t bestämd dag, dock senast den 1 januari 1910. Angående tiden för tillträdet skall drätselkammaren erhålla underrättelse minst tre månader förut. Slutligen är öfverenskommet, att kontraktet är ogiltigt, därest det ej af Kungl. Maj:t godkännes före 1908 års utgång.»

Med erinran att fängvårdsstyrelsen i sin berörda skrifvelse tillika framställt förslag till vissa nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö i syfte, bland annat, att därstädes inrymma de kvinnliga gemensamhetsfångarna, till hvilken fråga jag anhöll att framdeles få återkomma, hemställde jag, att då den föreslagna försäljningen syntes för statsverket förmånlig, omförmälda mellan fängvårdsstyrelsen och drätselkammaren i Göteborg ingångna köpeaftal, hvarigenom till staden öfverlåtits den kronan nu tillkommande besittningsrätt till ifrågavarande, ostridigt å stadens donationsjord belägna tomt samt äganderätten till de därå uppförda byggnader måtte af Eders Kungl. Maj:t godkännas.

Nämnda framställning blef af Eders Kungl. Maj:t bifallen och anbefalldes i sammanhang härmed fängvårdsstyrelsen att i behörig tid inkomma med förslag angående tiden, då afträdet till staden lämpligen kunde ske. Vidare bemyndigades styrelsen att, i afvaktan på slutlig prof-

ning af förslaget om nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö för inrymmande därstädes af de kvinnliga gemensamhetsfångarna, vidtagna på styrelsen ankommande åtgärder, som för nämnda fångars öfverflyttning till annan fängvårdsanstalt kunde tillsvidare erfordras, äfvensom att i sammanhang med köparens tillträde af ifrågavarande egendom mottaga den betingade köpeskillingen att af styrelsen tillsvidare förvaltas och utan sammanblandning med öfriga af styrelsen omhänderhafda medel under särskildt konto i räkenskaperna redovisas.

Jag anhåller nu att i sammanhang med frågan om användningen af nämnda köpeskillning få för Eders Kungl. Maj:t ånyo anmäla den af fängvårdsstyrelsen väckta frågan om nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö.

I afsëende å denna fråga har styrelsen uti sin omförmälda skrivelse den 10 mars 1908 framhållit, att anordningar för inrymmande af kvinnliga gemensamhetsfångar icke finnas vidtagna vid någon annan straffanstalt än vid centralfängelset i Göteborg. Att utan särskilda åtgärder intaga dem vid ett vanligt cellfängelse, där de kunde användas till handräckning m. m., låte icke sig göra, såvidt äfven manliga fångar förvarades i samma fängelse. Och måste dessutom, i betraktande af den långa tid de kvinnliga gemensamhetsfångarna, af hvilka de flesta vore dömda till straffarbete på lifstiden, hade att tillbringa inom fängelset, tillfälle för dem vara beredt att under dagarna arbeta äfven utom cellerna och cellkorridorerna i ljusa och luftiga lokaler.

Till längre tids straffarbete dömda kvinnor aftjäna för närvarande celltiden uti länsfängelserna i Stockholm och i Växjö, mellan hvilka de fördelas, allteftersom de tillhöra landets norra eller södra delar. Genom att förändra bestämmelserna i fråga om de län, från hvilka kvinnorna sålunda skola förpassas till det ena eller andra fängelset, kan fängvårdsstyrelsen reglera tillströmningen. Enligt hvad styrelsen meddelat, hafva under de två sista åren vid årssluten förvarats i nämnda fängelser: år 1906 i Stockholm 59 och i Växjö 40, år 1907 i Stockholm 48 och i Växjö 50 kvinnliga fångar enligt hvad följande tabell närmare utvisar:

År	Stockholms länsfängelse					Växjö länsfängelse				
	Straff-fångar	Fängel-se-fångar	Bötes-fångar	Rann-sak-nings-fångar	Summa	Straff-fångar	Fängel-se-fångar	Bötes-fångar	Rann-sak-nings-fångar	Summa
1906	52	4	—	3	59	39	1	—	—	40
1907	46	1	1	—	48	49	—	—	1	50

I bägge fängelserna förvaras äfven manliga fångar. I Stockholms länsfängelse har den värsta olägenheten häraf kunnat afhjälpas däri-genom, att redan vid fängelsets uppförande därinom anbragts mellan-väggar och skjutdörrar, som tudela fängelsekorridorerna; och det skulle således synas möjligt att, med bibehållande af manliga fångar i ena fängelsehalfvan, inrymma de kvinnliga gemensamhetsfångarna tillika med de kvinnliga cellfångarna i den andra halfvan. Äfven om på detta sätt fullständigt afskiljande kunde ske inom själfva fängelsebyggnaden, vore dock, framhåller styrelsen, ej lika lätt att förekomma, att ej där-utom de kvinnliga gemensamhetsfångarna, som måste syssla på går-darna, i administrationslokaler etc., kunde blifva föremål för de man-liga fångarnas bespejande. Olämpligheten häraf inses lätt. Då härtill kommer, att å den trånga tomten någon passande arbetslokal för de kvinnliga gemensamhetsfångarna knappast kan åstadkommas, har sty-relsen icke ansett sig böra föreslå åtgärder till deras intagande vid nämnda fängelse. Härtill bidrager ock, att, ehuru fängelset har 112 celler, i följd af folkökningen inom samhällena omkring hufvudstaden redan nu icke finnes plats för de manliga fångar, som enligt gällande bestämmelser böra i Stockholms länsfängelse aftjäna straffarbete eller urbota fängelse. Att genom ditsändande af de kvinnliga gemensamhets-fångarna än ytterligare inkräkta på utrymmet vore tydligen icke väl-betänkt. Däremot vore ju synnerligen lämpligt att kunna vid nämnda fängelse bereda plats för de dithörande, till fängelse- eller kortare tids straffarbete dömda manliga fångarna genom att bortflytta de till längre tids straffarbete dömda kvinnorna.

Det har länge för styrelsen varit ett önskemål att vinna ett för kvinnliga gemensamhets- och cellfångar anpassadt fängelse, där manliga fångar alls icke förvaras. Styrelsen har ansett detta kunna ske genom att från sådana fångar utrymma ett lämpligt länsfängelse. Men detta kan i fråga om rannsaknings- och bötesfångar icke ske på annat sätt, än att för deras förvarande uppföres ett särskildt häkte på platsen.

Växjö länsfängelse, med 90 celler, äger en stor och jämförelsevis fritt belägen tomt, där lämpligen kunde uppföras en mindre cellbyggnad för länets rannsaknings- och bötesfångar äfvensom nödiga tillbyggnader i öfrigt och sålunda önskemålet uppnås, att hufvudfängelset må kunna användas uteslutande för kvinnor. Någon afsevärd tillökning i de kvinn-liga gemensamhetsfångarnas antal anser styrelsen icke vara att motse.

Antalet till straffarbete och till urbota fängelse dömda fångar af mankön har vid Växjöfängelset vid slutet af nedannämnda år utgjort:

år 1901	40.
” 1902	28.
” 1903	26.
” 1904	11.
” 1905	4.
” 1906	14.
” 1907	3.

Under de första af de i tabellen angifna åren visar sig siffran jämförelsevis hög, enligt hvad styrelsen framhåller, beroende däraf att ifrågakvarande fängelse då användes såsom reserv för en del andra och mottog sådana manliga fångar, som icke i dem hade plats. Efter det sedermera kvinnofångar börjat i Växjöfängelset sammanföras, hafva allenast från det egna länet manliga fångar där intagits. Antalet af dessa framgår af de senare siffrorna i tabellen. Någon svårighet anser styrelsen icke möta att för de få fångarna af nämnda kategori finna plats annorstädes.

Antalet rannsaktions- och bötesfångar utgjorde vid slutet af

	män	kvinnor
år 1901	10	—
” 1902	7	—
” 1903	2	—
” 1904	9	—
” 1905	8	—
” 1906	8	—
” 1907	7	1.

I betraktande af dessa siffror skulle det synas nog att för dessa rannsaktions- och bötesfångars hysande uppföra en byggnad om ett tiotal celler. Men en annan beräkning visar, att högsta antalet rannsaktionsfångar så nyligen som år 1906 uppgått till 9 och bötesfångarna till 6. Häraf torde framgå, att åtminstone 15 celler erfordras. Då emellertid för en jämförelsevis ringa ökning i kostnaden cellantalet vid nybyggnad kan höjas genom anbringande af ytterligare en våning, har styrelsen funnit detta böra ske för att tillgodose framtida behof och i regel bereda utrymme äfven för länets urbota fängelsefångar.

Enligt skrifvelsen bilagda ritningar och förslag vore afsikten att invid fängelsets ena gafvel, i förbindelse med detsamma, förlägga en ekonomibyggnad, inrymmande, jämte behöfligt antal nattceller för gemensamhetsfångarna, på nedra botten arbets-salar för dessa fångar och en

trappa upp en stor skolsal, som äfven kunde vid högtidligare tillfällen användas såsom kyrksal. Redan under nuvarande förhållanden meddelas skolundervisning åt de många unga kvinnor, som äro i Växjö-fängelset intagna, hvilket de behöfva för att ej förlora sitt mått af andlig spänstighet. Äfven om ej gemensamhetsfångarna skulle till platsen förflyttas, vore åstadkommande af lämplig skollokal af nöden för att kunna åt undervisningen gifva önskelig omfattning. Intill denna ekonomibyggnad men utan annat samband därmed än det, som ur bevaknings- och bekvämlighetssynpunkt är behöfligt, är enligt förslaget det nya bötes- och rannsakningshäktet förlagdt. Byggnaden, som skulle uppföras i jämnhöjd med det äldre fängelset, innehåller i bottenvåningen och två öfvervåningar 25 celler jämte mottagningsrum, vaktrum och badrum.

Nästan samtliga till längre tids straffarbete dömda kvinnor skulle i fängelset kunna sammanföras och Stockholms länsfängelse frigöras för att i stället mottaga det hastigt tillväxande antalet af fångar från det egna länet.

Enligt kostnadsberäkning af styrelsens biträdande arkitekt betingas:

för ekonomihuset och häktesbyggnaden tillhopa . .	92,000 kronor
för hägnad af sten och promenadgårdar	12,000 ”
för materialbod och latrinbod	4,000 ”
för ändrings- och reparationsarbeten i det gamla fängelset	6,000 ”

Summa 114,000 kronor

I afseende å den ekonomiska sidan af saken har styrelsen vidare framhållit, att den tillökning i bevakningsstyrka, som vid länsfängelset i Växjö blefve nödvändig i följd af den föreslagna utvidgningen, torde kunna inskränkas till två vaktkvinnor med aflöning för båda tillsammans af 1,600 kronor. Härtill skulle för de nuvarande två vaktkvinnorna komma höjning i aflöning till enahanda belopp som för vaktkvinna vid central fångvårdsanstalt eller med 100 kronor för hvardera. Redan oafsedt den ifrågasatta förändringen af fängelset har, enligt hvad styrelsen meddelat, visat sig behof af en assistent därstädes, men äfven om aflöningen till denne, 2,100 kronor, inräknas, visar sig i jämförelse med de nuvarande aflöningarna vid centralfängelset i Göteborg en afsevärd årlig minskning i lönekostnaderna.

I sammanhang härmed har styrelsen upplyst, att af den vid centralfängelset i Göteborg för närvarande anställda personal direktören Carl Wallgren förklarar sig på vissa villkor villig mottaga annan tjänst

inom fängvården, hvarjämte styrelsen erinrat, att till predikanten vid fängelset enligt nu gällande stat icke utgår särskildt arvode, då nämligen predikanten vid centralfängelset i Härlanda är pliktig att i nämnda egenskap tjänstgöra utan särskild ersättning, att förordnandet för läkaren vid fängelset upphör med dess indragning samt att den fåtaliga bevakningen därstädes torde vid nämnda tid kunna annorstädes placeras.

Hvad angår kostnaderna för nu föreslagna byggnadsarbeten, har styrelsen ansett desamma lämpligen kunna bestridas ur köpeskillingen för centralfängelset i Göteborg, därvid styrelsen emellertid hemställt, att för ändamålet erforderligt belopp måtte af statsmedel förskottas.

Med erinran att, då köpeskillingen för centralfängelset i Göteborg utgör 134,000 kronor, följaktligen ej blott nu föreslagna byggnadsarbeten kunna därmed bestridas, utan därutöfver ett öfverskott skulle uppstå af 20,000 kronor, har fängvårdsstyrelsen slutligen föreslagit, att sistnämnda belopp måtte ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för att användas för det fängvårdens ändamål, som finnes lämpligt, exempelvis till anordnande af vaktkonstapelbostäder, hvaraf synnerligt behof förefinnes, såsom i Växjö eller vid fängelset å Härlanda.

Öfverintendentsämbetet, hvars yttrande inforrats öfver de Eders Kungl. Maj:ts pröfning underställda ritnings- och kostnadsförslagen till nybyggnader och förändringar vid länsfängelset i Växjö, har ej funnit något att häremot erinra.

Med hänsyn till hvad fängvårdsstyrelsen sålunda anført, anser jag mig böra biträda styrelsens förslag om nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö för inrymmande därstädes af kvinnliga gemensamhets- och cellfångar.»

Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t i detta ärende föreslagit får utskottet hemställa,

att Riksdagen må medgifva, att till nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar, må af köpeskillingen för det försålda centralfängelset i Göteborg få användas ett belopp af 114,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel förskottsvis utanordna hvad häraf redan före köpeskillingens erläggande kan befinnas erforderligt.

Angående
utbyte af mark
mellan fång-
vården och
Härnösands
stad för ut-
vidgning af
fängelsetomten
därstädes
m. m.
[20.]

20:o) Vidare har Kungl. Maj:t under denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att, med godkännande af utaf stadsfullmäktige i Härnösand gjordt erbjudande af utbyte af mark mellan fångvården och staden, medgifva ej mindre att den af staden härvid fordrade mellangift, 6,885 kronor 63 öre, må bestridas af köpeskillingen för centralfängelset i Göteborg, än äfven att återstående delen af det, i händelse af bifall till förslaget om användande af viss del af samma köpeskillning till nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö, uppkommande öfverskott måtte ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att i mån af behof användas för fångvårdens räkning till anordnande af bostadslägenheter för vaktbetjante.

Vid föredragning af detta ärende yttrade departementschefen till ofvannämnda statsrådsprotokoll följande:

»Fångvårdsstyrelsen har i underdånig skrifvelse den 11 september 1908 angående anslag till fångvården för år 1910 anfört, bland annat, följande:

I underdånig skrifvelse den 29 oktober 1907 med förslag till stater å fångvårdens förslagsanslag för år 1908 anmälde styrelsen, att fängelset i Härnösand haft stor olägenhet däraf, att utsikt finnes in i fängelset och öfver dess gårdar från det till den utvidgade fängelsetomten gränsande, högt belägna så kallade Gådeåtorget, hvilket äges af staden, och att styrelsen därför, för att kunna freda fängelset från sådan olägenhet, öfverenskommit med staden om förhyrande af närmaste delen af detta torg.

Då emellertid fara förelåg, att staden, som är stadd i utvidgning åt ifrågavarande håll, skulle med uppsägning af berörda aftal försälja eller för annat ändamål upplåta platsen, har styrelsen sedermera föranlåtits genom fängelsedirektören göra förfrågan hos staden om villkoren för markens förvärfvande åt fångvården, och har som svar härå till styrelsen öfverlämnats utdrag af Härnösands stadsfullmäktiges protokoll den 19 december 1907 med tillhörande af C. J. Kruuse år 1907 författad karta.

Enligt detta protokoll, som jämte tillhörande karta bifogats styrelsens skrifvelse den 11 september 1908, erbjuda stadsfullmäktige utbyte af mark mellan styrelsen och staden på följande villkor, nämligen

att staden till fångvården med full äganderätt afstår de emellan nya landsvägen i väster, hospitalets tomt i söder och fängelsets tomt i öster belägna delarna af Folkparken och Gådeåtorget, utgörande, den förra 4,376 kvadratmeter och den senare 1,132,5 kvadratmeter, sedan från den sistnämnda delen undantagits ett mindre, i dess norra hörn

beläget område, på sätt funnes utmärkt å omförmälda karta, mot det att fångvården till staden *dels* med full äganderätt öfverlämnar af fångelset tillhöriga tomten n:o 7 ett å samma karta betecknad område i tomtens nordvästra hörn af 55 kvadratmeters areal, *dels ock* erlägger en kontant mellangift, beräknad att utgöra 1 krona 25 öre för kvadratmetern af hela ofvännämnda, af staden till fångvården afträdda område, hvarjämte stadsfullmäktige beslutat, att de skulle vara af det sålunda gjorda anbudet bundna intill utgången af år 1909, därest det icke dessförinnan af styrelsen förkastades.

Då den erbjudna arealen af Gådeåtorget och den i styrelsens underdåniga skrifvelse den 29 oktober 1907 jämväl afsedda mark, som här benämnes Folkparken, utgör tillsammans 5,508,5 kvadratmeter, skulle alltså statsverket hafva att erlägga en kontant mellangift af 6,885 kronor 63 öre förutom af tomten n:o 7 berörda 55 kvadratmeter, som för fångvården icke äro af något egentligt värde.

Med framhållande att den mark, som fångelset enligt berörda anbud skulle förvärfva, är just den för dess nödiga isolerande mest behöfliga, samt att den, då fångelset icke har någon af sina vaktkonstaplar boende å platsen, äfven kan ekonomiskt utnyttjas som byggnadstomt för vaktbetjäntsboheter, har styrelsen, med hänsyn jämväl därtill att den fordrade mellangiften af 1 krona 25 öre per kvadratmeter, enligt hvad styrelsen inhämtat, måste anses billig, tillstyrkt anbudets antagande såsom för fångvården förmånligt samt förty hemställt, att af Riksdagen måtte å extra stat för 1910 äskas det för ifrågavarande utbyte af mark mellan fångvården och staden såsom mellangift erforderliga beloppet 6,885 kronor 63 öre.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västernorrlands län, hvars utlåtande i ärendet inforrats, har, med anmälan att besvär emot stadsfullmäktiges beslut icke inom laga tid anförts, tillstyrkt godkännande af ifrågavarande förslag till jordbyte, hvilket enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes mening är för statsverket fördelaktigt.

Med hänsyn till hvad myndigheterna sålunda anført, finner äfven jag stadsfullmäktiges ifrågavarande anbud böra godkännas. Hvad angår den af stadsfullmäktige fordrade mellangiften, synes mig nämnda kostnad lämpligen kunna bestridas ur det öfverskott å köpeskillingen för centralfängelset i Göteborg, som skulle uppstå, i händelse förslaget om användande däraf af erforderligt belopp till nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö varder af Riksdagen godkändt. Återstående delen af samma öfverskott torde i så fall böra ställas till Kungl. Maj:ts

disposition för att i mån af behof användas för fångvårdens räkning, förslagsvis till anordnande af bostadslägenheter åt vaktbetjante.»

Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t i detta ärende föreslagit, hemställer utskottet,

att Riksdagen må med godkännande af utaf stadsfullmäktige i Härnösand gjordt erbjudande af utbyte af mark mellan fångvården och staden, medgifva ej mindre att den af staden härvid fordrade mellangift, 6,885 kronor 63 öre, må bestridas af köpeskillingen för centralfängelset i Göteborg, än äfven att återstående delen af det, i händelse af bifall till förslaget om användande af viss del af samma köpeskillning till nybyggnader m. m. vid länsfängelset i Växjö, uppkommande öfverskott måtte ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att i mån af behof användas för fångvårdens räkning till anordnande af bostadslägenheter för vaktbetjante.

Angående
anslag till
uppförande af
bostadshus för
vaktkonstaplar
vid centralfängelset
å Härlanda.

21:o) Uti punkt 21:o) af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till uppförande vid centralfängelset å Härlanda af fem bostadshus för vaktkonstaplar, hvarterdera afsedt för fyra familjer, å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 150,000 kronor.

I denna fråga yttrade departementschefen till åberopade statsrådsprotokollet:

[21.]

»Uti underdånig skrifvelse den 12 december 1902 med förslag, bland annat, till uppförande af det nuvarande centralfängelset å Härlanda framhöll fångvårdsstyrelsen, att å de af styrelsens biträdande arkitekt uppgjorda ritningar till ifrågavarande fängelse äfven upptagits en särskild bostadsbyggnad för vaktbetjante därstädes, men att för den kostnadssumma af 700,000 kronor, inom hvilken styrelsen ansett sig böra inskränka sitt förslag, bostäder åt andra vaktkonstaplar än de ogifta, hvilka finge bo i fängelsets vaktrum, icke kunde vinnas. För sådana bostäder finnes emellertid god plats på den vidsträckta tomten, där en vaktkonstapelsbyggnad lämpligen kunde förläggas nordost om fängelset; och skulle den besparing i hyresersättningar, som vunnes genom bostädernas uppförande, antagligen nära motsvara byggnadskostnaden, hvilken för bostäder åt nio vaktbetjante af styrelsen beräknades till 65,000 kronor.

Uti sin ofvanberörda underdåniga skrifvelse den 11 september 1908 har styrelsen ånyo upptagit frågan om anordnande af bostadshus för vaktkonstaplar vid ifrågavarande fängelse.

Styrelsen framhåller häri, att saknaden af dylika bostäder under alla förhållanden måste för en straffanstalt af Härlandafängelsets storlek vara en afsevärd olägenhet. Men denna är här så mycket större, emedan fängelset är ensligt beläget, på så långt afstånd från bebyggd del af Göteborgs stad, att vaktkonstaplarna, som äro hänvisade dit för hyrande af bostäder, icke kunna erhålla sådana närmare fängelset än i allmänhet 15 minuters väg eller ännu längre därifrån. Det ligger i öppen dag, att detta icke blott skall vara till skada för konstaplarnas tjänstgöring, utan äfven kan innebära fara för säkerheten vid fängelset.

Sedan nu erfarenhet å platsen vunnits, har styrelsen låtit genom sin biträdande arkitekt uppgöra förslag till det nämnda behovets afhjälpande. Härvid förelåg till beaktande en framställning i saken från konstaplarna själfva, hvori de uttalat som önskemål att få bostäderna fördelade med fyra i hvarje hus och, om möjligt, med två rum och kök i hvarje bostad. Det senare målet har emellertid syntts styrelsen icke kunna fullständigt realiserats, emedan man därigenom skulle komma upp till en byggnadskostnad, som allt för mycket öfverstege kapitalvärdet af de i brist på bostäder utgående hyresersättningarna. Biträdande arkitekten har därför föreslagit den utväg att utvidga tamburen till en direkt belyst och med eldstad försedd entré eller hall af ett mindre rums storlek och nytta. Härigenom skulle, under förutsättning att på en gång uppfördes fem hus, hvart och ett för fyra familjer, kostnaden för hvarje hus kunna nedbringas till 30,000 kronor eller samma belopp, som motsvarande antal sammanbyggda lägenheter skulle betinga. Hela antalet lägenheter skulle vid sådan anordning uppgå till 20 och totalbyggnadskostnaden till 150,000 kronor.

Beträffande det sålunda ifrågasatta anordnandet på en gång af 20 lägenheter har styrelsen erinrat, att fängelsets nuvarande vaktkonstapelsantal, hvori dock enligt upprepade framställningar af dess direktör någon ökning lär erfordras, utgör 24. Dessutom finnas vid fängelset anställda ledare och undervisare i arbetet, åt hvilka vore önskligt mot bostäder utbyta de hyresersättningar, de nu betinga sig. Antalet åt vaktkonstaplarna och arbetsundervisarna vid fängelset nu utgående hyresersättningar utgör för de förre 24 och för de senare 2 eller således tillsammans 26. Beloppet af sådan ersättning har visserligen hittills begränsats till 250 kronor för år, men torde vid de stigande hyresprisen i Göteborg snart vara uppe till omkring 300 kronor eller för 20

ersättningar till 6,000 kronor för år, motsvarande, efter 4 procent, räntan å den för 20 bostadslägenheter här beräknade byggnadskostnaden. Det ifrågasatta förslaget, som i sig är afsedt att fylla ett oafvisligt behof, skulle alltså, enligt styrelsens åsikt, icke heller i ekonomiskt afseende ställa sig alltför ofördelaktigt.

Med öfverlämnande af de af biträdande arkitekten upprättade ritningar jämte kostnadsförslag har fängvårdsstyrelsen hemställt, att hos Riksdagen måtte för ofvannämnda ändamål å extra stat för år 1910 äskas ett anslag af 150,000 kronor.

Öfverintendentsämbetet, som hörts i ärendet, har i afgifvet underdånigt utlåtande anmält, att ämbetet icke funnit annat att för sin del i ärendet anföra, än att det otvifvelaktigt skulle varit ur olika synpunkter att föredraga, därest åt de i hvarje byggnad inrymda fyra särskilda lägenheter kunnat beredas skilda ingångar, men att, då däraf föranledda ändrade anordningar skulle i högst väsentlig mån orsaka höjning i den beräknade och af ämbetet utan erinran lämnade arbetskostnaden, ämbetet ansett sig blott böra omnämna förhållandet.

Lika med fängvårdsstyrelsen anser jag anordnande af vaktkonstapelsbostäder vid ifrågavarande fängelse vara af behofvet påkalladt. Med hänsyn till antalet där anställda vaktkonstaplar, hvilka, enligt uppgift, samtliga äro gifta, kan förslaget icke heller anses gå längre, än af omständigheterna för närvarande påkallas. Det erforderliga beloppet är visserligen af afsevärd storlek, men den verkliga kostnaden reduceras ju väsentligen genom den besparing i afseende å nu utgående hyresersättningar, som förslagets godkännande skulle medföra.»

*Utskottets
yttrande.*

Behofvet af ifrågavarande bostadshus synes utskottet vara ådaga-
lagdt. I afseende å kostnadsberäkningen är att märka, att i slutsumman,
30,000 kronor för hvarje hus, ingår kostnad för vatten- och aflopps-
ledning, planeringsarbeten, gångar, staket m. m. Detta oaktadt synes
nämnda belopp vara väl högt för bostadshus af den beskaffenhet, hvarom
nu är fråga. En granskning af kostnadsförslaget har också gifvit vid
handen, att vissa poster skulle kunna i någon mån nedbringas. Då
utskottet emellertid icke är i tillfälle att närmare angifva de belopp,
med hvilka kostnaderna böra minskas, finner utskottet sig icke kunna
föreslå någon viss nedsättning i den af Kungl. Maj:t föreslagna anslags-
summan men antager, att begränsning å densamma må kunna äga rum,
och hemställer, under uttalande häraf,

att Riksdagen må till uppförande vid centralfängelset å Härlanda af fem bostadshus för vaktkonstaplar, hvardera afsedt för fyra familjer, å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 150,000 kronor.

22:o) Uti punkt 22 under denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1910 bevilja till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid statens uppfostringsanstalt å Bona ett förslagsanslag högst 26,250 kronor, samt till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag af 45,400 kronor.

Statens
uppfostrings-
anstalt å
Bona.
[22.]

Rörande detta ärende har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört följande.

»Senaste Riksdag beviljade på extra stat för år 1909: till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid statens uppfostringsanstalt å Bona ett förslagsanslag högst 26,250 kronor och till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag af 45,400 kronor.

Uti underdånig skrifvelse den 5 november 1908 har styrelsen för uppfostringsanstalten hemställt, att samma anslag måtte af instundande riksdag äskas för år 1910, därvid styrelsen emellertid, med åberopande af sin i underdånig skrifvelse den 19 oktober 1907 gjorda framställning om ny lönestat för anstalten, framhållit önskvärdheten af förbättrade löneförmåner för anstaltens tjänstemän och betjante.

I sammanhang härmed har styrelsen erinrat, att i anslaget till aflöningar åt tjänstemän och betjante ingå 1,800 kronor, afsedda till ålderstillägg för direktör och afdelningsbefälhafvare, hvilka tillerkänts rätt att för ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänsteår i annan likartad befattning. Af det sålunda till ålderstillägg beräknade beloppet hafva hittills endast utgått 1,000 kronor till nuvarande innehafvaren af direktörstjänsten. Återstående 800 kronor lära, framhåller styrelsen, efter all sannolikhet icke komma att under år 1910 i sin helhet behöfva tagas i anspråk för ålderstillägg åt två afdelningsbefälhafvare, utan torde jämväl vara att tillgå för beredande af ålderstillägg åt de öfriga vid anstalten nu anställda befattningshafvande, som enligt gällande lönestat med 1910 års ingång skulle vara berättigade att komma i åtnjutande af ett första ålderstillägg, nämligen

landtbruksinspektoren	kronor 200: —
husmodern	„ 50: —
och 2 förmän å 75 kronor hvardera	„ 150: —

eller tillhopa kronor 400: —.

Med hänsyn härtill har styrelsen funnit någon ökning af löneanslagets belopp icke vara behöfzig för beredande af tillgång till de ålders-tillägg, som med 1910 års ingång kunna ifrågakomma.»

Departementchefen har slutligen meddelat, att Kungl. Maj:t den 30 oktober 1908 uppdragit åt löneredgeringskommittén att i sammanhang med frågorna om reglering af löneförhållanden m. m. vid fångvårdsstaten jämväl till behandling upptaga motsvarande frågor beträffande statens uppfostringsanstalt å Bona.

I anslutning till Kungl. Maj:ts förevarande framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må på extra stat för år 1910 bevilja

a) till aflöningar åt tjänstemän och betjante vid statens uppfostringsanstalt å Bona ett förslagsanslag högst 26,250 kronor, samt

b) till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag af 45,400 kronor.

Resestipendier.
[23.]

23:o) I öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning hemställer utskottet

att Riksdagen må till resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarekallet, på extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 6,000 kronor.

Statskontorets förskott.
[24.]

24:o) Uti punkt 24 af denna hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till täckande af nedan omförmälda af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, 126,021 kronor 48 öre, å extra stat för år 1910 anvisa i jämnt krontal 126,022 kronor.

Rörande denna framställning har departementschefen till statsrådsprotokollet yttrat följande:

»Jämlikt föreskrifter i särskilda nådiga bref har statskontoret under förskottstitel utbetalt följande belopp:

arfvode m. m. till kommitterade för utarbetande af

förslag till åtgärder för beredande af lättnad i

Riksdagens arbete	kronor	3,653: 54.
kostnader för en statistisk utredning i rösträttsfrågan	„	6,759: 58.

transport kronor 10,413: 12.

	transport kronor	10,413: 12.
kostnader för kommittén för verkställande af revision af expropriationslagstiftningen m. m.	„	4,213: 20.
kostnader för kommittén för revision af skiftesstadgan och därmed sammanhängande författningar . .	„	19,536: —
kostnader för kommittén för utarbetande af förslag till ny lagstiftning angående jordägares rätt öfver vattnet å hans grund och till de förändrade bestämmelser i andra delar af lagstiftningen, som häraf föranledas	„	11,510: 07.
kostnader för kommittén för utarbetande af förslag till ny lagstiftning angående jords torrläggning m. m.	„	28,323: 32.
kostnader för kommittén för verkställande af revision af lagen om aktiebolag m. m.	„	11,679: 39.
kostnader för biträde inom justitiedepartementet vid behandling af förslag till ny lag om aktiebolag m. m.	„	1,333: 34.
kostnader för kommittén för revision af gällande konkurslagstiftning	„	11,938: 30.
kostnader för kommitterade för utarbetande af förslag till föreskrifter angående registerföring af fastighet i stad m. m.	„	4,451: —
ersättning för föredragning i högsta domstolen af upprättadt förslag till lag, innefattande särskilda bestämmelser om arrende af viss jord å landet inom Norrland och Dalarna	„	150: —
kostnader för biträde inom justitiedepartementet vid behandling af frågor angående förändrade bestämmelser om tillsättande af prästerliga tjänster m. m.	„	6,156: 48.
kostnader för biträde i justitiedepartementet vid fortsatt behandling af vissa frågor angående fiskerilagstiftningen	„	893: 29.
kostnader för utredning af frågan om inrättande af en administrativ högsta domstol	„	6,113: 97.
kostnader för utarbetande af förslag till lag om dödande af bortkomna handlingar	„	1,350: —
kostnader för anskaffande af afskrifter af vissa i	transport kronor	118,061: 48.

	transport	kronor 118,061: 48.
Svea hofrätt befintliga renoverade protokoll för Ofvan-Siljans domsaga	„	2,000: —
kostnader för anskaffande af blanketter till tomträttsböcker för häradsrätternas behof	„	960: —
Dessutom har statskontoret, sedan fiskarena Hans Johansson och Martin Johansson i Hamburgsund uti en till statskontoret ingifven skrift — under åberopande af därvid fogad, vederbörligen bestyrkt afskrift af Kungl. Maj:ts dom den 13 november 1907, hvarigenom Kungl. Maj:t och kronan förpliktats att till bemälda personer utgifva ett belopp af 5,000 kronor såsom ersättning för den förlust och de olägenheter, som dem tillskyndats genom en för Kungl. Maj:ts och kronans räkning företagen upprensning af det s. k. Hornösund i Bohuslän, — anhållit om utbekommande af, bland annat, nämnda belopp, den 10 januari 1908 under förskottstitel anordnat samma belopp		
	„	5,000: —
		kronor 126,021: 48.

Med anmälan härom har statskontoret anhållit, att ersättning måtte beredas statskontoret för de sålunda förskjutna beloppen.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må till täckande af omförmälda af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, 126,021 kronor 48 öre, å extra stat för år 1910 anvisa i jämnt krontal 126,022 kronor.

Jordregistret.
[25.]

25:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, hemställer utskottet,

att Riksdagen må af det för inrättande af ett jordregister beviljade reservationsanslag å 750,000 kronor på extra stat för år 1910 anvisa 150,000 kronor.

Extra löne-
tillägg.
[26.]

26:o) Vidare har Kungl. Maj:t under denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att, till beredande, i enlighet med i statsrådsprotokollet öfver

finansärenden den 12 januari 1909 angifna grunder, af extra lönetillägg för år 1909 åt vissa tjänstemän och betjante i justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli samt i de till justitiedepartementet hörande ämbetsverk och kårer, å extra stat för år 1910 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 120,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande, hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

27:o) Vidare har Kungl. Maj:t under denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att för beredande af uppfostran åt minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, hvilka enligt domstols förordnande skola insättas i allmän uppfostringsanstalt, på extra stat för år 1910 anvisa dels såsom ersättning för hyra, ved, inventarier m. m. samt såsom bidrag till aflöning åt föreståndarinnor och biträden vid sådan anstalt ett belopp af 6,500 kronor, dels ock till godtgörande af de vid anstalten mottagna elevers bespisning, beklädnad, undervisning, läkar- och sjukvård m. m. äfvensom till utrustning vid elevs utskrifning ett förslagsanslag å 6,000 kronor.

Tvångsuppfostran åt minderåriga kvinnliga förbrytare.

[27.]

Rörande denna fråga har föredraganden, statsrådet, till statsrådsprotokollet yttrat följande.

»Efter det diakonissanstalten i Stockholm erbjudit sig att på vissa villkor å den af anstalten inköpta egendomen Viebäck i Västra härad af Jönköpings län från och med den 1 januari 1907 tillsvidare och intill två år efter skedd uppsägning till uppfostran mottaga högst tolf minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, erkände Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 16 juni 1906, med stöd af 1 § i lagen den 27 juni 1902 angående verkställighet af domstols förordnande om tvångsuppfostran, diakonissanstaltens skyddshem å Viebäck såsom allmän uppfostringsanstalt, afsedd att med 1907 års ingång mottaga minderåriga kvinnliga förbrytare, som enligt domstols förordnande skola insättas i allmän uppfostringsanstalt. I sammanhang härmed fann Kungl. Maj:t, med godkännande af diakonissanstaltens gjorda erbjudande och de härför af anstalten uppställda villkor, godt förordna, bland annat, att diakonissanstalten skulle vara berättigad att såsom ersättning för de utgifter, skyddshemmet på grund af det gjorda erbjudandet finge vidkännas, af statsmedel uppbära:

a) i hyra årligen 1,000 kronor,

b) för vedbrand, inventarier, telefon m. m. årligen 300 kronor,

c) såsom bidrag till lön åt anstaltens föreståndarinna årligen 800 kronor,

d) för bespisning, beklädnad, undervisning, läkare- och sjukvård m. m. för hvarje vid anstalten jämlikt ofvannämnda lag mottagen elev en afgift för hvarje dag af 1 krona samt

e) för elevernas utrustning vid deras utskrifning från anstalten 100 kronor för hvarje afgående elev.

Uti underdånig skrifvelse den 15 oktober 1907 anmälde härefter diakonissanstalten, att å skyddshemmet å Viebäck dåmera voro intagna nio minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, hvadan sålunda det antal elever, för hvilket hemmet å Viebäck vore afsedt, i en snar framtid torde blifva fyllt. I sammanhang härmed erbjöd sig anstalten att, för den händelse upprättande af ytterligare ett skyddshem å Viebäck ansåges lämpligt, åtaga sig detta uppdrag, och åberopade anstalten med afseende härå en vid skrifvelsen fogad, af anstaltens föreståndare hofpredikanten Ernst Lönegren i ämnet upprättad promemoria.

Enligt denna promemoria skulle det nya skyddshemmet, likaledes beräknadt för tolf elever, förläggas på ett afstånd af omkring en half kilometer från det förra hemmet samt stå under samma öfverledning som det sistnämnda. Då för ändamålet nybyggnad måste ske och byggnaden till det nya hemmet, hvori skulle inredas såväl samlingssal, arbetssalar, matsal, kök, rum för föreståndarinna och biträden m. m. som nödigt antal soffrum, af hvilka minst sex borde vara isolerade, af försiktighetsskäl borde uppföras af tegel, kunde icke lokalhyran beräknas så lågt som vid det nuvarande hemmet, utan måste hänsyn tagas till kostnaden för amortering af det byggnadslån, diakonissanstalten, om nybyggnad skulle ske, nödgades upptaga. Likaledes måste, särskildt vid tanken på de svårare elevernas öfvervakande och fostran, antalet vårdarinnor beräknas större än förut, i följd hvaraf kostnaderna äfven i denna del ökades. Vid uppgörande af förslag till ekonomiskt aftal rörande det nya hemmet ansågos därför diakonissanstaltens kostnader böra beräknas sålunda:

hyra	kronor 2,500: —
ved, telefon, inventarier	„ 300: —
bidrag till föreståndarinnans lön och underhåll	„ 800: —
bidrag till ett biträdes lön och underhåll	„ 800: —
dagkostnad för hvarje elev	„ 1: —

Sammanfördes kostnaderna för det äldre hemmet och det föreslagna nya, komme dessa sålunda att uppgå till sammanlagdt 6,500 kronor jämte dagkostnad. Vid en ny uppgörelse på nu angifna grunder

borde de nu gällande bestämmelserna i aftalet mellan staten och diakonissanstalten fortfarande äga bestånd endast med nödiga förändringar till följd af kostnadernas ökning.

Sedan Kungl. Maj:t med stöd af diakonissanstaltens sålunda gjorda erbjudande till Riksdagen gjort framställning om beviljande af medel för beredande af uppfostran åt minderåriga kvinnliga förbrytare, anmälde Riksdagen i skrifvelse den 1 juni 1908, att Riksdagen, som ansett diakonissanstaltens omförmälda förslag innebära en ur såväl ekonomisk som andra synpunkter synnerligen ändamålsenlig lösning af föreliggande fråga, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts framställning, för beredande af uppfostran åt minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, hvilka enligt domstols förordnande skola insättas i allmän uppfostringsanstalt, på extra stat för år 1909 anvisat dels ett belopp af 6,500 kronor att utgå såsom ersättning för hyra, ved, inventarier m. m. samt såsom bidrag till aflöning åt föreståndarinnor och biträden vid sådan anstalt, dels ock ett förslagsanslag å 6,000 kronor till godtgörande af de vid anstalten mottagna elevens bespisning, beklädnad, undervisning, läkar- och sjukvård m. m. äfvensom till utrustning vid elevs utskrifning.

Vid underdånig anmälan af Riksdagens berörda skrifvelse den 17 juni 1908 godkände Eders Kungl. Maj:t diakonissanstaltens ifrågavarande erbjudande. I sammanhang härmed fann Eders Kungl. Maj:t godt stadga,

att diakonissanstalten skall vara berättigad att från och med den dag efter den 1 januari 1909, då byggnaden till det nya hemmet, uppförd i enlighet med diakonissanstaltens erbjudande och sedan den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län efter verkställd afsyning godkänts, är färdig att för ändamålet tagas i bruk, såsom ersättning för de utgifter, anstalten får vidkännas på grund af sitt ifrågavarande åtagande, af statsmedel uppbära:

a) i hyra årligen	kronor 3,500: —
b) för ved, inventarier, telefon m. m. årligen.....	„ 600: —
c) såsom bidrag till aflöning åt föreståndarinnor och biträden årligen	„ 2,400: —

— sistberörda belopp, till den del detsamma öfverskjuter det såsom bidrag till lön åt föreståndarinna vid skyddshemmet nu utgående belopp eller 800 kronor, endast för såvidt och i den mån särskild föreståndarinna vid det nya hemmet jämte biträde då är vid skyddshemmet anställd — äfvensom ersättning för dagkostnad för hvarje elev samt för elevernas utrustning vid deras utskrifning från skyddshemmet enligt de i nådiga brefvet den 16 juni 1906 angifna grunder;

samt att hvad i öfrigt finnes i sistberörda nådiga bref föreskrifvet angående skyddshemmet å Viebäck skall äfven efter det nu omförmälda utvidgning kommit till stånd, fortfarande gälla.

Den nybyggnad, hvilken diakonissanstalten sålunda åtagit sig att uppföra, lär, efter hvad jag inhämtat, under årets lopp blifva färdig att för ändamålet tagas i bruk. Samma anslag, som för beredande af tvångsuppfostran åt minderåriga förbrytare af kvinnligt kön beviljats för år 1909, torde följaktligen böra äskas jämväl för år 1910.

I sammanhang härmed anser jag mig böra fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet å vissa uttalanden i den öfver skyddshemmets verksamhet under år 1907 af diakoniss-sällskapets styrelse afgifna redogörelse.

Styrelsen framhåller däri, att erfarenheten under året i hög grad bestyrkt hvad i föregående berättelse yttrats om de allvarsamma olägenheter, som följa af den högst olika ståndpunkt i viktiga hänseenden, hvarpå eleverna befinna sig. I hög grad oegentligt hade det förefallit att få mottaga ett flertal elever, hvarkas föregående lif så tydligt som möjligt talade mot deras intagande i tvångsuppfostringsanstalt till stort men för de öfriga eleverna och för arbetet i dess helhet, och samtidigt äga kännedom om, att i fängelserna hamnat ett icke ringa antal, som af allt att döma bort få njuta förmånen af tvångsuppfostran. Att en skärpt kontroll i detta grundväsentliga stycke vore af nöden, om ej den så förtjänstfulla lagen skulle göras mer eller mindre illusorisk, syntes styrelsen uppenbart.

Hvad styrelsen sålunda anfört, finner jag i hög grad beaktansvärdt, men torde ännu någon tids erfarenhet böra afvaktas, innan vidare åtgärd vidtages i anledning af det sålunda påpekade missförhållandet.»

Med tillstyrkande af bifall till hvad Kungl. Maj:t i detta ärende föreslagit, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för beredande af uppfostran åt minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, hvilka enligt domstols förordnande skola insättas i allmän uppfostringsanstalt, på extra stat för år 1910 anvisa

a) såsom ersättning för hyra, ved, inventarier m. m. samt såsom bidrag till aflöning åt föreståndarinnor och biträden vid sådan anstalt ett belopp af 6,500 kronor samt

b) till godtgörande af de vid anstalten mottagna

elevers bespisning, beklädnad, undervisning, läkar- och sjukvård m. m. äfvensom till utrustning vid elevs utskrifning ett förslagsanslag å 6,000 kronor.

Stockholm den 9 februari 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Tabell öfver ordinarie anslag under

1909 års riksstat anslår:			
Anvisning i kontant.			
Kronor.	ö.		Justitie-
17 000	—	Departementschefen	
46,300	—	Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli	
8,000	—	Departementschefens ombud för tillsyn öfver skrifterns allmängörande, för-	
275,700	—	Högsta domstolen. Nuvarande belopp	
		Ökas med	
18,800	—	Justitiekanslersexpeditionen. Nuvarande belopp	
		Ökas med	
161,000	—	Nedre justitierevisionen	
698,787	—	Svea hofrätt med därunder lydande justitiestat. Nuvarande belopp	
		Ökas med	
482,913	—	Göta hofrätt med därunder lydande justitiestat. Nuvarande belopp	
		Ökas med	
211,213	—	Hofrätten öfver Skåne och Blekinge med därunder lydande justitiestat.	
		Ökas med	
11,100	—	Krigshofrätten	
55,000	—	Ålderstillägg, förslagsanslag	
		Fångvården:	
		Fångvårdsstyrelsen	
		Fångars vård och underhåll:	
		Bestämdt anslag	
		Förslagsanslag	
		Ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda	
2,249,100	—	Vård och underhåll af läns- och kronohäkten, reservationsanslag	
84,000	—	Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom	
16,200	—	Medikolegala besiktningar, förslagsanslag	
18,000	—	Rese- och traktamentspeningar, förslagsanslag	
165,000	—	Ersättning åt domare, vittnen och parter, förslagsanslag	
112,004	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., förslagsanslag	
4,500	—	Extra utgifter, reservationsanslag	
2,000	—	Till gäldande af Sveriges andel i kostnaderna för den internationella byrån	
S:a	4,636,617	—	

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt yttrande.

Litt. A.

riksstatens Andra hufvudtitel.

	Förslag till blifvande riksstat:	
	Anvisning i kontant.	
	Kronor.	ö.
departementet.		
.....	17,000	—
.....	46,300	—
<i>slagsanslag</i>	8,000	—
.....	275,700: —	
.....	*) 40,200: —	315,900 —
.....	18,800: —	
.....	9,600: —	28,400 —
.....		161,000 —
.....	698,787: —	
.....	*) 89,050: —	787,837 —
.....	482,913: —	
.....	*) 45,850: —	528,763 —
Nuvarande belopp	211,213: —	
.....	*) 16,250: —	227,463 —
.....		11,100 —
.....		55,000 —
.....	63,000: —	
.....	758,900: —	
.....	1,288,000: —	2,046,900: —
ämbets- och tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	99,200: —	
.....	40,000: —	2,249,100 —
nya strafflagens införande frångångna bötesandelar, <i>förslagsanslag</i>		84,000 —
.....		16,200 —
.....		18,000 —
.....		165,000 —
.....		112,004 —
.....		4,500 —
i Bern, <i>förslagsanslag</i>		2,000 —
	Summa	4,837,567 —

Bil. litt. B.

**Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
Andra hufvudtitel.**

Justitiedepartementet.	Kronor.	ö.
Till beredande af aflöning till tre nya justitieråd för tiden från och med den 1 april 1909 till årets slut	*) 29,250	—
» fortsatt uppehållande af lagberedningens verksamhet	50,000	—
» bestridande af kostnaderna för en processkommission	*) 50,000	—
» bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för amanuenser, renskrifning m. m. vid justitiedepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli	5,000	—
» aflönande af en andra ledamot å justitiedepartementets afdelning för lagärenden	7,500	—
» beredande af tillfällig löneförbättring åt ordinarie och konstituerade revisionssekreterare	19,000	—
» beredande af tillfällig förhöjning af de i aflöningsstaten för nedre justitierevisionen till en hvar af tre amanuenser upptagna tjänstgöringspenningar	900	—
» aflönande af sex tillförordnade revisionssekreterare och sex amanuenser i nedre justitierevisionen	*) 78,075	—
» aflönande af ett biträde å nedre justitierevisionens registratorskontor	2,700	—
» fortsatt uppehållande från den 1 september 1909 af en extra division i Svea hofrätt	32,700	—
» arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militära ledamöter	3,250	—
» uppförande vid centralfängelset å Härlanda af fem bostadshus för vaktkonstaplar	150,000	—
» aflöningar åt tjänstemän och betjante vid statens uppfostringsanstalt å Bona, <i>förslagsanslag</i> , högst	26,250	—
» kost och beklädnad åt de vid statens uppfostringsanstalt å Bona intagna elever m. m.	45,400	—
» resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarekallet	6,000	—
» täckande af utaf statskontoret utbetalta förskott	126,022	—
» inrättande af ett jordregister, <i>reservationsanslag</i>	150,000	—
transport	782,047	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt yttrande.

	Kronor.	ö.
transport	782,047	—
Till beredande af extra lönetillägg för år 1909 åt vissa tjänstemän och betjante hos justitiedepartementet och underlydande verk, <i>förslagsanslag</i>	*) 120,000	—
» beredande af uppfostran å allmän uppfostringsanstalt åt minderåriga förbrytare af kvinnligt kön, såsom ersättning för hyra, ved, inventarier m. m. samt såsom bidrag till aflöning åt föreståndarinnor och biträden vid sådan anstalt	6,500	—
» godtgörande af de å allmän uppfostringsanstalt för minderåriga förbrytare af kvinnligt kön mottagna elevs bespisning, beklädning, undervisning, läkar- och sjukvård m. m. äfvensom till utrustning vid elevs utskrifning, <i>förslagsanslag</i>	6,000	—
Summa	914,547	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt yttrande.